

АФІЦЫЙНА

АБ НАЗНАЧЭННІ ВЫБАРАЎ ПРЭЗІДЭНТА РБ
2 стар.

АД ПЕРШАЙ АСОБЫ

Аляксандр ПАЎЛОЎСКІ: «МЫ ЕЎРАПЕЙСКАЯ
КРАІНА, І МЯЖА ПАВІННА АДПАВЯДАЦЬ...»
2 стар.

АСОБА У БЯЗМЕЖЖЫ ЧАСУ

Васіль ВІТКА: «ХІБА ЁСЦЬ У СВЕЦЕ
ШЧАСЦЕ ЛЕПШАЕ...»
4 стар.

ЗУРЫКА

ТЭРМІН «ЖЫЦЦЯ» РАДЫЕНУКЛІДАЎ
МОЖНА СКАРАЦЦЬ
3 стар.

АНОНС

НОВАЕ БЕЛАРУСКАЕ КІНО
4 стар.

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

ТВОРЧЫ ОРДЭН «ГРАМНІЦЫ»
5 стар.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

У ДОБРАСУСЕДСТВЕ І УЗАЕМАРАЗУМЕННІ
6 стар.

УРЫЎКІ З АПОВЕСЦІ

Анатоль КІРВЕЛЬ: «ЛЮБЧЫНЫ ПРЫГОДЫ»
7 стар.

СВЕТ МОДЫ

ГАЛОУНЫ КРЫТЭРЫЙ —
ГАРМОНІЯ І ПРЫГАЗОСЦЬ
8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА**РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ў 48 КРАІНАХ**

Голас Радзімы

20 чэрвеня 2001 года
Цана 110 рублёў

№ 25 (2739)

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

ПАМЯЦЬ

Шэсцьдзесят год мінула з таго чэрвеньскага ранку, калі па нашым жыцці прайшла мяжа, якая аддзяліла мір ад вайны. Разбураныя гарады, спаленыя вёскі, асірацелыя дзеці, мільёны загубленых жыццяў — трагедыя, якая не абмінула ні адну сям'ю. І маю таксама. Чатырохгадовым хлопчыкам апошні раз бачыў я свайго бацьку. Ён пайшоў на вайну ў самым яе пачатку і праз год знік у невядомасці. Застаўся адрас: палявая пошта 1550, асобны сапёрны батальён № 708 і ліст маці да бацькі, які вярнула палявая пошта з цыдулькай, напісанай хімічным алоўкам: адрасату даставіць няма магчымасці. І ўсе. Быў — і няма. А ў маёй памяці, як у вар'яцкім калейдаскопе,

— Закачэніе на 3-й стар. —

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

ТВОРЧЫ ОРДЭН «ГРАМНІЦЫ»

Знаёмства з калектывамі, якія тым ці іншым чынам далучаюцца да жыватворнай народнай крыніцы, дазваляе ўбачыць разнастайную культурную папараму сучаснасці. Адзін з магчымых падыходаў у складаным пытанні ўзнаўлення традыцыйнай фальклорнай спадчыны мы абмяркоўваем з мастацкім кіраўніком ансамбля «Грамаціцы» Беларускага ўніверсітэта культуры Уладзімірам ЗІНЕВІЧАМ.

З дзяцінства апянуўшы-

ся ў жывым песенным асяроддзі (у іх сям'і былі моцныя народныя музычныя традыцыі), Уладзімір Кузьміч замацаваў сваю аматарскую цікавасць да фальклору адпаведнай адукацыі. Скончыўшы Мінскае музычнае вучылішча па спецыяльнасці «харавое дырыжыраванне», ён стаў адным з першых студэнтаў кафедры народных харавых спеваў інстытута культуры.

— Закачэніе на 5-й стар. —

МІЖНАРОДНЫ КАНГРЭС

З 5 па 7 чэрвеня 2001 года ў Мінску пад патранажам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, прэзідэнта Нацыянальнага алімпійскага камітэта А. Лукашэнка на базе Беларускай дзяржаўнай акадэміі фізічнай культуры праводзіўся V Міжнародны навуковы кангрэс «Алімпійскі спорт і спорт для ўсіх».

Арганізатарамі кангрэса выступілі Нацыянальны алімпійскі камітэт Рэспублікі Беларусь, Міністэрства спорту і турызму, Беларуская дзяржаўная акадэмія фізічнай культуры, Беларуская алімпійская акадэмія.

У рабоце прадстаўнічага форуму прыняло ўдзел больш за 700 удзельнікаў з 37 краін свету, што выступілі з дакладамі па дзевяці навуковых накірунках.

Вядучыя вучоныя разглядалі актуальныя праблемы алімпійскага руху, фізічнага выхавання і спорту.

Зараз у большасці развітых краін Еўропы і Амерыкі праводзяцца рэформы адукацыі. Гэта павява новага часу. Таму не выпадкова многа дакладаў было прысвечана розным аспектам рэфармавання адукацыі.

Як і меркавалася, асноўная дыскусія разгарнулася вакол ключавых пытанняў, звязаных з удасканаленнем нацыянальных сістэм фізічнага выхавання, з роляй фізічнай культуры ў

СПОРТ ДЛЯ ЎСІХ

фарміраванні падростаючага пакалення, развіццём тэорыі фізічнага выхавання ў выкладзе яе асноўных рознымі даследчымі школамі і накірункамі.

Вучоныя не абыйшлі ўвагай праблемы спорту вышэйшых дасягненняў. Больш за 100 дакладаў вядомых фізіялагаў і псіхалагаў з Расіі, ЗША, Польшчы, Украіны, Кітая, Францыі, Беларусі расказвалі, як рацыянальна пабудоваць падрыхтоўку спартсменаў вышэйшага класа.

Вынікі навуковых даследаванняў па праблеме — спорт для ўсіх, турызм і здаровы лад жыцця — былі прадстаўлены для шырокага абмеркавання і абмена вопытам.

Вялікую цікавасць выклікаў навуковы накірунак, звязаны з удасканаленнем сістэмы кіравання спортам вышэйшых дасягненняў, спортам для інвалідаў. Асноўная задача тут, на думку спецыялістаў, пошук аптымальных кіруючых структур, што забяспечваюць падрыхтоўку спартсменаў высокага класа, а таксама ўзаемадзеянне рэзервовага і вялікага спорту, адкрыццё новых тэхналогій у спорце вышэйшых дасягненняў.

Канешне, немагчыма пера-

лічыць усе тэмы навуковых дакладаў, тэмы семінараў. Толькі тэзісы да кангрэса ў аб'ёме адной старонкі ад кожнага ўдзельніка склапі вялізную кнігу.

У рамках праграмы кангрэса праводзіліся і іншыя цікавыя мерапрыемствы, якія прадстаўляла маладое пакаленне. Студэнты розных навучальных устаноў, у тым ліку і замежных, правялі міжнародную студэнцкую канферэнцыю на тэму «Будучыня спартыўнай навукі», а каб словы не разышліся са справай, навучэнцы Беларускай дзяржаўнай акадэміі фізічнай культуры арганізавалі і правялі студэнцкі спартыўны фестываль, прысвечаны V Міжнароднаму навуковаму кангрэсу. Праграма свята спорту ўключала спаборніцтвы па міні-футболу, летняму біятлону, пляжнаму вайейболу, гіравому спорту, стрытболу, дартсу і нават аўтамабільнае шоу.

У перыяд работы кангрэса гасцям была прадстаўлена выстава «Свет спорту-2001».

Пётр РАБУХІН,
прэс-аташэ Нацыянальнага алімпійскага камітэта Беларусі.

АДУКАЦЫЯ

У НАС ЁСЦЬ БУДУЧЫНЯ

«Выйграць спаборніцтвы ў Беларусі было значна цяжэй, чым за мяжой, бо каманды вельмі моцныя. Наогул, за мяжой былі вельмі здзіўлены, што каманда Беларусі заняла такое ганаровае месца. Для іх гэта быў сапраўдны шок», — расказваў Дзмітрый Даўгарукаў на прэс-канферэнцыі, прысвечанай падвядзенню вынікаў Рэспубліканскіх спаборніцтваў па мадэліраванню эканомікі і менеджмента (МЭМ) 2000/01 года. Дзмітрый — неаднаразовы ўдзельнік рэспубліканскіх і міжнароднага спаборніцтваў па МЭМ.

Упершыню ў Беларусі такія спаборніцтвы былі арганізаваны ў 1998/99 годзе ў якасці адборачных да міжнародных пад эгідай кампаніі Hewlett Packard. Каманда, якая тады стала пераможцай

— Закачэніе на 3-й стар. —

ЗДЗІВІЛІ АНГЛІЧАН

Трыццаць студэнтаў Гомельскага мастацкага вучылішча (на здымку) па запрашэнню кіраўніка міжнароднага праекта «Дзеці Чарнобыля» прадставілі болей за паўсотні сваіх работ, выкананых алоўкам, пяром, гуашшу, на выставе, якая

праходзіла ў англійскім горадзе Літлбора. Асабліва англічан здзівілі акварэльныя пейзажы. Работы маладых мастакоў з Гомеля былі раскуплены адразу на выставе.

Фота
Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА.

АФІЦЫЙНА

**ПАСТАНОВА ПАЛАТЫ ПРАДСТАЎНІКОЎ
НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

**АБ НАЗНАЧЭННІ ВЫБАРАЎ ПРЭЗІДЭНТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ І АБ АРГАНІЗАЦЫЙНЫХ
МЕРАПРЫЕМСТВАХ ПА ЗАБЕСПЯЧЭННЮ ІХ ПРАВЯДЗЕННЯ**

У адпаведнасці з часткай трэцяй артыкула 81 і пунктам 3 часткі першай артыкула 97 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, пунктам 1 артыкула 23 і часткай першай артыкула 56 Выбарчага кодэкса Рэспублікі Беларусь Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пастанавіла:

1. Назначыць выбары Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў забяспечыць правядзенне ўсяго комплексу мерапрыемстваў па арганізацыі выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам.
2. Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў забяспечыць правядзенне ўсяго комплексу мерапрыемстваў па арганізацыі выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам.
3. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь забяспечыць фінансаванне расходаў па падрыхтоўцы і правядзенню выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь; устанавіць парадок прадастаўлення дзяржаўнымі органамі, арганізацыямі неабходных для падрыхтоўкі і правядзення выбараў памяшканняў, абсталявання, сродкаў сувязі і транспартных сродкаў.
4. Дзяржаўнаму камітэту Рэспублікі Беларусь па друку забяспечыць выраб па заказе Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў дакументаў па выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, якія выдаюцца цэнтралізавана.
5. Міністэрству сувязі Рэспублікі Беларусь прыняць меры па забеспячэнню Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў, тэрытарыяльных і ўчастковых камісій па выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь неабходнымі сродкамі сувязі ва ўстаноўленым парадку.
6. Дзяржаўным сродкам мазавай інфармацыі, сродкам мазавай інфармацыі, якія часткова фінансуюцца з дзяржаўнага бю-

джэту, а таксама сродкам мазавай інфармацыі, адным з заснавальнікаў якіх выступаюць дзяржаўныя органы ці арганізацыі, забяспечыць роўныя магчымасці для перадвыбарных выступленняў кандыдатаў у Прэзідэнты Рэспублікі Беларусь, правядзення перадвыбарнай агітацыі.

7. Прэзідэнтам абласных, Мінскага гарадскога, раённых, гарадскіх Саветаў дэпутатаў, абласных, Мінскаму гарадскому, раённым, гарадскім, пасялковым, сельскім выканаўчым камітэтам, раённым адміністрацыям у гарадах забяспечыць выкананне ва ўстаноўлены Выбарчым кодэксам Рэспублікі Беларусь тэрміны ўсіх аднесеных да іх кампетэнцый арганізацыйных мерапрыемстваў па падрыхтоўцы і правядзенню выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, садзейнічаць камісіям па выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у ажыццяўленні імі сваіх паўнамоцтваў, забяспечыць свечасовае прадастаўленне ім неабходных для работы памяшканняў, абсталявання, сродкаў сувязі, транспартных сродкаў, а таксама звестак і матэрыялаў.

8. Міністэрству ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь забяспечыць пры падрыхтоўцы і правядзенню выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь захаванне грамадскага парадку.

9. Пракуратуры Рэспублікі Беларусь ажыццяўляць нагляд за захаваннем заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб выбарах.

10. Дэпутатам Палаты прадстаўнікоў у межах сваіх паўнамоцтваў ажыццяўляць кантроль за ходам выканання гэтай Пастановы.

11. Гэтая Пастанова ўступае ў сілу з дня яе афіцыйнага апублікавання.

**Старшыня Палаты прадстаўнікоў
Нацыянальнага сходу
Рэспублікі Беларусь
В. ПАПОЎ.**

7 чэрвеня 2001 г., г. Мінск
№ 191-112/П

3 ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫІ

Восем беларусаў на ўсюдыходах айчынай вытворчасці прайшлі па маршруту працягласцю 9 240 кіламетраў: горад Лябунтангі — мыс Чэлюскін — паўвостраў Цікіс — паўвостраў Певек — паўвостраў Уэлен. Экспедыцыя пачалася ў лютым і скончылася ў маі. Падчас яе палярнікі знялі каля 4,5 тысячы фотакадраў і 36 гадзін відэа-стужкі.

Па словах кіраўніка экспедыцыі Уладзіміра Драбо, на Поўначы людзі жывуць літаральна ў экстрэмальных умовах, калі нават першая медыцынская дапамога становіцца практычна недасягальнай: да прыкладу, санітарнага рэйса верталёта чакаюць на працягу 2—3 месяцаў.

**«МЫ НЕ ЖАЛЕЗНЫЯ ХЛОПЦЫ,
АЛЕ ЗДЗЕЙСНІЛІ ГЭТА...»**

УДЗЕЛЬНІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ЭКСПЕДЫЦЫІ «ПАЛЯРНАЕ КАЛЬЦО» СУСТРЭЛІСЯ З ЖУРНАЛІСТАМІ, КАБ РАСКАЗАЦЬ ПРА ВІНІКІ ВАНДРОЎКІ.

Не дзіўна, што тут амаль нічога не ведаюць і пра Беларусь. Удзельнікам экспедыцыі прыйшлося шмат раскаваць пра нашу краіну. Палярнікі ўспаміналі, як мясцовыя жыхары пыталіся ў іх, чаму на ўсюдыходах не расійскія сцягі. Многія нават уяўлення не маюць, што Беларусь — незалежная дзяржава.

Беларускія падарожнікі везлі з сабой паўтоны грузу — не толькі ежу, абсталяванне, вопратку і каля 70 кілаграмаў лекаў, але і паліва для ўсюдыходаў на ўвесь перыяд экспедыцыі. Па словах намесніка кіраўніка экспедыцыі Віктара Радкевіча, на Поўначы Расіі амаль немагчыма было б набыць паліва. Выкарыстанне ўсюдыходаў беларускай экспедыцыі пацвердзіла мэтазгоднасць такога транспарту ва ўмовах Крайняй Поўначы. Дарэчы, дзве машыны былі прададзены, каб апаціць перавозку людзей і багажу на радзіму. Трэцяя ж засталася без гаспадара. Бо каб працаваць усюдыходам, трэба знайсці пакупніка не толькі з грашыма, але і з неабходнымі тэхнічнымі ведамі.

Як паведаміў начальнік забеспячэння экспедыцыі Мікалай Дубовік, беларускім у нашай экспедыцыі было ўсё: удзельнікі, тэхніка, абсталяванне, вопратка, харчаванне. А Уладзімір Драбо падкрэсліў: унікальнасць вандроўкі ў тым, што ўпершыню ў гісторыі падарожжаў і даследаванняў у Арктыцы здзейснены пераход па паўночнаму ўзбярэжжы Расіі з выкарыстаннем наземнага транспартнага сродку. Нягледзячы на ўсе аб'ектыўныя і суб'ектыўныя цяжкасці: халадовую, фізічную стомленасць, праблемы з псіхалагічнай сумяшчальнасцю, здароўем, шэраг экстрэмальных сітуацый — экспедыцыя скончылася паспяхова. Уладзімір Драбо дадаў: «Мы не жалезныя хлопцы, але мы здзейснілі гэта. І спадзяюся, што наступнай зімой адбудзецца чарговая беларуская арктычная вандроўка».

Алена СПАСЮК.

НА ЗДЫМКУ: Уладзімір Драбо.

Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

БЕЛАЗАЎСКІЯ «ЦЯЖКАВОЗЫ»

На Беларускім металургічным заводзе для перавозкі металалому ў сталеплавільны цэх і металазагатак у пракаты выкарыстоўваюцца спецыяльныя аўтамабілі грузавымальнасцю да 100 тн. Першая іх партыя была закуплена за мяжой, але беларускія аўтамабілебудаўнікі з аб'яднання «БелАЗ» распрацавалі і стварылі айчыны варыянт. І сёння разам з двума «цяжкавозамі» заходніх вытворцаў працуюць шэсць «БелАЗаў». Іх кошт на дзве трэці ніжэйшы за «іншаземцаў».

НА ЗДЫМКУ: «цяжкавозы» БМЗ. Справа — імпортны варыянт, злева — айчыны «БелАЗ».

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА.

АД ПЕРШАЙ АСОБЫ

Старшыня Дзяржкамітэта пагранічных войскаў Рэспублікі Беларусь, генерал-лейтэнант Аляксандр ПАЎЛОЎСКИ даў інтэрв'ю карэспандэнту «Голасу Радзімы».

— Што сёння ўяўляюць пагранічныя войскі Беларусі?

— Гэта структура высокага ўзроўню, якая мае ў сваім складзе розныя падраздзяленні, у тым ліку авіяцыю, рачны флот і нават вышэйшую навучальную ўстанову, выпускнікі якой пасля пяці гадоў навучання атрымліваюць не толькі афіцэрскае званне, але і дыпламы юрыстаў. Да слова сказаць, у мінулым годзе конкурс на паступленне туды дасягаў 20 чалавек на месца, сёлета — чакаецца не меншы.

Мы праводзім вельмі строгі і дасканалы адбор і падрыхтоўку людзей, для якіх пагранзастава — сям'я, дзе ўсе яны 24 гадзіны ў суткі выконваюць агульную справу. І камандаванне, са свайго боку, прыкладае намаганні для таго, каб праблем у пагранічнай была менш. У нас амаль поўнасцю вырашана пытанне, якое застаецца краіне вострым у іншых краінах СНД: сем'і афіцэраў, што служаць на нашых заставах, забяспечаны жыллем. А паколькі

**Аляксандр ПАЎЛОЎСКИ: «МЫ ЕЎРАПЕЙСКАЯ КРАІНА,
І МЯЖА ПАВІННА АДПАВЯДАЦЬ...»**

зараз бясплатных кватэр няма, то мы знайшлі магчымасць усім, хто мае патрэбу, выплаціць дапамогу — суму на першы ўзнос для будаўніцтва жылля. На заставах у афіцэраў — асобныя катэджы, а салдаты тэрміновай службы жывуць па тры чалавекі ў пакоі з усімі выгодамі.

Вы спытаеце, адкуль бяруцца сродкі на ўсё гэта? Перш за ўсё, з тых сум, што мы вяртаем дзяржаве, калі вядзём барацьбу з кантрабандай. Толькі летась спынілі звыш 1 000 такіх спроб, захаваўшы для краіны больш за два мільёны долараў. Да таго ж мы бяром крэдыты ў банках, працуем з міжнароднымі арганізацыямі, што дапамагаюць нам. Гэта Еўрасаюз, з якім мы супрацоўнічаем па праграме ТАСІС, Міжнародная арганізацыя міграцыі (МАМ) і шэраг іншых. Межы еўрапейскай краіны, якой з'яўляецца Беларусь, павінны быць абсталяваны і ахоўвацца на адпаведным узроўні.

— Якая працягласць межаў нашай краіны?

— Сёння мы ахоўваем 2 250 кіламетраў дзяржаўнай мяжы. З Літвой — прыблізна (паколькі дэмаркацыя яшчэ не завершана) 650 кіламетраў, з Латвіяй — 165 кіламетраў, з Польшчай — 498,6 кіламетра. Найбольш працягла мяжа, 1 050 кіламетраў, — з Украінай. З боку Беларусі яе ахоўваюць два пагранатрады — у Гомелі і Пінску. На гэтай мяжы ёсць 19 міжнародных і між-дзяржаўных пунктаў пропуску і больш за 30 спрошчанага — для мясцовага насельніцтва. Мы не ахоўваем больш за 1 000 кіламетраў расійска-беларускай мяжы, бо ў нас ёсць дагавор, што яна з'яўляецца ўнутранай мяжой Саюзнай дзяржавы.

Як бачыце, працы ў пагранічнай каля хапае. Але галоўны клопат — дасягнуць сапраўднага еўрапейскага ўзроўню ў абслугоўванні тых, хто перасякае нашы межы, ліквідаваць чэргі, зрабіць працэдур не проста нармальнай, але і

прыемнай (канешне, не для парушальнікаў).

— Які сёння ваш асноўны «галаўны боль»? Як вы з ім спраўляецеся?

— Зараз нашу мяжу перасякае шэсць мільёнаў адзінак аўтатранспарту і 24 мільёны чалавек. Але для гэтага ёсць усяго толькі 62 пункты пропуску, што, канешне ж, недастаткова. Але ўсё ж найпершы «галаўны боль» — наркотыкі. Пасля нелегальнай міграцыі гэтая праблема выйшла сёння на сумнае першае месца. На тэрыторыі Польшчы маецца шэраг лабараторый па вырабу амфетамінаў, і гэты вельмі цяжкі наркотык перапраўляюць да нас. Камітэт дзяржаўнай бяспекі, Міністэрства ўнутраных спраў і мы ў тым ліку выкрылі шэраг арганізатараў такіх перапраў, перадалі польскім калегам месцы знаходжання лабараторый і арганізавалі сумесную работу для вырашэння гэтых праблем.

Наогул, пытанне ўзаемадзеяння для нас вельмі важнае. Таму ў

рамках Саюза Беларусі і Расіі актыўна дзейнічае Пагранічны камітэт, існуе калегія, якая раз на квартал разглядае і зацвярджае дакументы, што служаць інтэрсам аховы нашых межаў. Таксама і з пагранічнымі службамі ўсіх сумежных дзяржаў раз у паўгода ў нас адбываюцца сустрэчы. Акрамя таго, пагранічныя ведамствы Беларусі ўдзельнічаюць практычна ва ўсіх канферэнцыях і нарадах па пытаннях аховы межаў, што праводзяцца ў Еўропе.

Значная праблема мяжы — чэргі. За апошні час яны паменшыліся ў дзесяткі разоў, але, на жаль, усё яшчэ існуюць. Як і ўсюды ў краінах СНД, нам не хапае грошай, бо паскарэнне апрацоўкі дакументаў пры перасячэнні мяжы патрабуе дарагіх тэхнічных сродкаў. Але, тым не менш, мы знаходзім выйсце: беларуская фірма «Рэгула» стварыла тэхніку, якую, акрамя нас, ахвотна набывае Расія, Латвія і іншыя краіны. Таму сёння на афармленне пашпарта на чыгуначным вакзале ў Брэсце пагранічніку патрэбна ўсяго 50 секунд, а ў нацыянальным аэрапорце «Мінск» гэта аперацыя наогул поўнасцю аўтаматызавана.

Гутарыў Юрый ВАЛОШЫН.

АДУКАЦЫЯ

— Пачатак на 1-й стар. —

беларускіх спаборніцтваў, праз тры месяцы ў Бруселі заваявала першае месца ў свеце, абагнаўшы 835 каманд з 45 краін свету. Крыху слабей выступіла яна на першынстве свету ў мінулым годзе — шостае месца з 874 каманд, што прадстаўлялі 56 краін.

Загадчык кафедры менеджмента Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Барыс Панышын адзначыў: «Міжнародныя спаборніцтвы паказалі, што наша сістэма адукацыі на высокім узроўні. Мы даказалі сілу свайго інтэлекту, а гэта азначае, што ў нас ёсць будучыня. Удзел у такіх спаборніцтвах дае магчымасць таленавітай і ініцыятыўнай моладзі праявіць сябе, фарміруе мэтанакіраванасць, патрыятызм і гонар за сваю Радзіму».

У гэтым годзе пераможцамі Беларусі сталі каманда KNIGHTS, у складзе якой вучні сталічнай гімназіі № 1 Іван Станкевіч і Віталій Якаўлеў (1-е месца), каманда SLONS у складзе вучняў СШ № 51 Ірыны Абарэвіч, Аляксандра Сыцэвіча (2-е месца) і каманда TARNADO, якую прадстаўляў студэнт

Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта Дзмітрый Даўгарукаў (2-е месца). Як прызналіся пераможцы, у камандзе іграць лягчэй.

Крыху аб саміх спаборніцтвах. У аснову іх пакладзена дзельная камп'ютэрная гульня, распрацаваная Гарвардскім вылічальным цэнтрам з улікам думак вядучых бізнес-кансультантаў. Праграма базіруецца на тэорыі кіравання фірмай і тэорыі канкурэнцыі. Удзельнікі каманды становяцца кіраўнікамі віртуальных прадпрыемстваў, якія выпускаюць прадукцыю масавага попыту і канкуруюць з аналагічнымі фірмамі. Такая гульня выпрацоўвае стратэгічнае і тактычнае мысленне.

Пераможцаў гульні павіншаваў памочнік Прэзідэнта краіны Сяргей Пасахаў, а прадстаўнікі шматлікіх вядомых фірм і кампаній уручылі ім каштоўныя падарункі і запрасілі маладых да сябе на працу. Дарэчы, беларускія бізнесмены выказалі пажаданне, каб маладыя інтэлектуалы не пакінулі Айчыну і працавалі ў будучыні на росквіт Беларусі.

Таццяна КУВАРЫНА.

МЕРКАВАННЕ

ТРЫВОЖЫЦЬ ПРАБЛЕМА ХАРЧАВАННЯ

У Маскве прайшла кансультатыўная нарада па выпрацоўцы стратэгіі дзейнасці Сусветнага банка ў галіне прыродных рэсурсаў, сельскай і лясной гаспадарак рэгіёна Еўропы і цэнтральнай Азіі. У яе рабоце, акрамя прадстаўнікоў Мінсельгасхарча, банкаўскіх структур, прыняў удзел і першы намеснік міністра лясной гаспадаркі Беларусі Мікалай ЮШКЕВІЧ, які пагадзіўся пракаменціраваць ход нарады:

— Па даных Сусветнага банка рэканструкцыі і развіцця, на нашай планеце пражывае 6 мільярдаў чалавек, восемдзсят працэнтаў якіх знаходзяцца за мяжой беднасці. Гэта тая людзі, штодзённы даход якіх складае менш аднаго долара. Па прагнозах вучоных, праз 15 год насельніцтва нашай

планеты павялічыцца на 1,5—2 мільярды. Значыць, праблема галечы стане яшчэ вострэйшай. Улічваючы гэтую няпростую сітуацыю, Сусветны банк і сабраў нараду, у якой прынялі ўдзел, акрамя Беларусі, яшчэ 25 краін.

Абмеркаванне асноўнай тэмы ішло па двух накірунках: павелічэнне вытворчасці прадуктаў харчавання і абмен вопытам работы з крэдытам Сусветнага банка сярод тых краін, якія яго ўжо атрымалі.

Беларусь — адзіная краіна, якой выдзелены крэдыт Сусветнага банка пад праект развіцця лясной гаспадаркі. Гэта і было асноўнай прычынай, чаму нас запрасілі на нараду. У ходзе яе работы мы выказалі заўвагі, прапановы, сваё бачанне супрацоўніцтва з Сусветным банкам і не толькі ў галіне лясной гаспадаркі, але і сельскагаспадарчай вытворчасці, прыродаахоўнай сферы. Мы спадзяёмся, што ўсё гэта будзе ўважліва разгледжана і ў хуткім часе ў нашу краіну паступяць новыя інвестыцыі.

Аляксандр ДЫНКАЎ.

ЭЎРЫКА

ТЭРМІН «ЖЫЦЦЯ» РАДЫЕНУКЛІДАЎ МОЖНА СКАРАЦЬ

Па ацэнках МАГАТЭ, у спецыяльных сховішчах розных краін змяшчаецца каля 100 тысяч тон адпрацаванага ядзернага паліва. Далейшае развіццё ядзернай энергетыкі ў многім залежыць ад вырашэння праблемы бяспечнай утылізацыі накопленых адходаў. Традыцыйны спосаб — утрымліваць іх у спецыяльных сховішчах ужо не задавальняе сучасныя патрабаванні.

Адным з найбольш перспектыўных спосабаў знішчэння адходаў з'яўляецца выпальванне іх з дапамогай паскарыцеляў пратонаў высокіх энергій. Але для выкарыстання гэтай тэхналогіі неабходны высокаэнергетычныя паскарыцелі. Беларускія вучоныя прапанавалі выкарыстаць замест іх паскарыцелі іонаў нізкіх энергій, у тым ліку нейтронныя генератары. Распрацаваны ў Інстытуце радыяцыйных фізіка-хімічных праблем Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі праект па вывучэнню трансмутацый

прадуктаў распаду, якія жывуць доўга, атрымаў падтрымку Міжнароднага навукова-тэхнічнага цэнтра. Работа, пачатая ў 1998 годзе і фінансуюмая Еўрасаюзам, знаходзіцца зараз на заключным этапе.

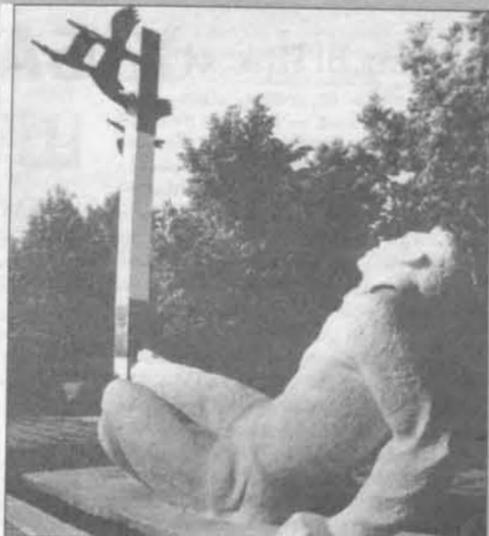
Сутнасць тэхналогіі, распрацаванай беларускімі вучонымі, заключаецца ў паэтапным пераўтварэнні высокарадыеактыўных элементаў, якія ўтрымліваюцца ў адходах, у такія, што жывуць кароткі тэрмін. У створанай спецыялістамі інстытута мадэлі электра-ядзернай устаноўкі ў працэсе складаных ядзерных рэакцый адбываецца паступовае расшчапленне і дзяленне ізатопаў, якія доўга жывуць, на элементы з кароткім тэрмінам жыцця.

НА ЗДЫМКАХ: нейтронны генератар, распрацаваны і створаны ў Інстытуце радыяцыйных фізіка-хімічных праблем НАН.

Фота Віктара ТАЛОЧКІ.

ПАМЯЦЬ

— Пачатак на 1-й стар. —

змяшаліся ўражанні таго часу. Начныя, пад завыванне сірэны бамбардзіроўкі, што падымалі людзей з ложкаў і гналі на вуліцу, дробны грукат кулямёта на даху суседняга шпіталю і яшчэ — голад, калі перамёрзлыя бульбяныя лупіны былі адзінай надзеяй выжыць. Можна таму і па сённяшні дзень не магу спакойна глядзець, калі хто выкідае кавалак хлеба.

Чатыры доўгія гады ліхалецця... Увесь іх трагізм я змог зразумець пазней. А тады мы гулялі ў вайну, дзе «нашы» абавязкова перамагалі «фрыцаў».

Пасля вайны паступова з'яўлялася разуменне таго, што адбылося. Яно прыходзіла з уражаннем ад зруйнаванага Мінска, ад шэрых панурых калон палонных немцаў, бязногіх салдат-жабракоў на самаробных калёсках і спялых спевакоў з гармонікамі. А яшчэ — помнікі. Колькі іх паўстала на нашай

шматпакутнай зямлі, не ведае, мяркую, ніхто. У кожнай вёсцы ці мястэчку, на скрыжаванні дарог ці проста ў полі стаяць яны верставымі знакамі ваенных шляхоў. З прозвішчамі загінуўшых і безыменных. Да апошніх у мяне асаблівае стаўленне. Бо не дае спакою думка: можа тут ці пад іншым падобным абеліскам з зоркай знайшоў свой апошні прытулак і мой бацька...

Шэсцьдзесят год... Змяніліся пакаленні. Мае ўнукі, дзякуй Богу, не гуляюць у вайну з немцамі. Але ў Дзень Перамогі кладуць кветкі да Вечнага агню ці Кургана Славы, праўда, не разумеючы да канца, якая цана заплачана дзеля іх будучыні. Але ж усяму свой час. Галоўнае — Памяць.

НА ЗДЫМКАХ: тут ляжыць безы-

менны салдат; жыве людская памяць... (на 1-й стар.); загінуўшым на браслаўскай зямлі; помнік каля вёскі Анопаль на Міншчыне; тут была вёска Шу-неўка, спаленая фашыстамі разам з жыхарамі.

Тэкст і фота Яўгена КАЗЮЛІ.

ДЗЕЦІ І ЛЕТА

чых вучняў 7-х — 10-х класаў (каму споўнілася 14 год). На працягу некалькіх гадоў кожнае лета яны прыходзяць працаваць на карысць сваёй роднай школы, зрабіць сваімі рукамі тое, што могуць: дапамагчы настаўнікам прывесці ў парадак вучэбныя кабінеты, школьную майстэрню, спартыўную залу, адрамантаваць мэб-

веды па замежнай мове і могуць працаваць перакладчыкамі.

Для самых маленькіх (іх у нас чалавек 60) арганізаваны аздараўленчы лагер з дзённым адпачынкам. Праграма тут вельмі насычаная і цікавая. Два разы на тыдзень дзецц ходзяць у басейн, кожны дзень іх чакае кінатэатр «Кастрычнік». Наведваюць таксама

ГАРАДСКІ АДПАЧЫНАК

Прышло лета. А з ім і турботы для бацькоў. Арганізаваць адпачынак дзяцей — справа не з лёгкіх. Добра, калі ёсць магчымасць адправіць дзіця да мора, за мяжу, у лагер, альбо ў вёску да бабулі, ці на дачу. На жаль, у многіх такой магчымасці няма. Што тады рабіць? Вось пра гэта мы і пагаворым.

Зглянем у сярэдняю школу № 65 з паглыбленым вывучэннем англійскай мовы. Тут, як і ў ва ўсіх школах Мінска, для дзяцей арганізаваны адпачынак. Пры ўваходзе — аб'ява: «У школе створана школьная працоўная брыгада». Мы падыходзім да завуча па выхаваўчай рабоце Тамары ЛОСКУТАВАЙ:

— Раскажыце, калі ласка, што гэта такое — працоўная брыгада?

— У працоўную брыгаду набіраем усіх жадаю-

лю, адрэстаўрыраваць падручнікі... «Вялікая брыгада» працуе ў школьным музеі — рэстаўрыруюць экспанаты. Галоўнае: кожны знайшоў сабе справу па душы.

— Ці ёсць заняткі для дзяцей малодшага ўзросту і падлеткаў старэйшага ўзросту?

— Абавязкова. Школьны лагер падзяляецца на тры катэгорыі. Першая — гэта працоўная брыгада, пра якую я расказала. А вось 10-я класы (у іх шмат вучняў — 120 чалавек) праходзяць лінгвістычную практыку. На працягу 20 дзён вучні паглыблена вывучаюць англійскую мову: займаюцца тэхнічным перакладам, знаёмяцца з англамоўнымі краінамі, глядзяць спецыяльныя фільмы, дзе гучыць добрая англійская мова. Нашы выпускнікі, якія сур'ёзна ставіліся да вучобы, маюць добрыя

дзіцячыя спектаклі ў маладзёжным тэатры. Ездзілі знаёміцца з гістарычнымі помнікамі нашай бацькаўшчыны. Гэта была аўтобусная экскурсія ў Мір, Нясвіж. Многа засталася ўражанняў ад наведвання пажарнай часці, куды нас запрасілі на экскурсію. Там дзеці хадзілі ў пажарных касках, трымалі сапраўдныя пажарныя шлангі. Пабывалі ў Батанічным садзе, знаёміліся з экзатычнымі раслінамі, як яны сябе адчуваюць у нашай Беларусі, на возеры кармілі з рук хлебам лебедзяў. Думаем, што кожны дзень, праведзены ў такім лагеры, — запамінальны.

Дарэчы, усе 200 вучняў школьнага лагера атрымліваюць бясплатнае харчаванне: снеданне, абед, полудзень. Я лічу, што гэта вялікая падтрымка сем'ям.

Гутарыў Усевалад АЎРАМЕНКА.

АСОБА У БЯЗМЕЖЖЫ ЧАСУ

Васіль ВІТКА: «ХІБА ЁСЦЬ У СВЕЦЕ ШЧАСЦЕ ЛЕПШАЕ...»

Яго радзіма — багатая на песні і таленты Случчына. Тут ён нарадзіўся ў сялянскай сям'і, адсюль пасля сканчэння граф-тэхвучылішча пайшоў у самастойнае жыццё. Працаваў на Бабруйскім дрэвапрацоўчым камбінаце слесарам, потым журналістам у мясцовай газеце. Тады ж убачылі свет пазычныя радкі, падпісаныя прозвішчам Цімох Крысько. Пад гэтым прозвішчам выйшла ў 1944 годзе ў Маскве і яго першая невялікая кніжка «Гартаванне» (праз шаснаццаць гадоў пасля першых публікацый: ён усё жыццё быў патрабавальны да сябе, да сваёй творчасці, да творчасці маладзейшых і старэйшых сяброў па пяру).

Ёсць у гэтым зборнічку верш, прысвечаны знакамітаму земляку Кузьме Чорнаму, з якім быў «у самым блізім сяброўстве з першых дзён вайны да звароту дамоў, да апошніх дзён яго жыцця». Бязмежным пачуццём любові да мясцін, знаёмых з маленства, да дарог і сцежак, што заўсёды і ўсюды былі з імі, прасякнуты радкі гэтага верша:

*Будзеш ты усюды неразлучаны
З першымі ўспамінамі жыцця,
З ціхаю туюй
па роднай Случчыне,
З шолахам альховага лісця.
З тою прыдарожнаю
алешынай,
Што ў зацішы
пры шашы шуміць.*

Сёлета споўнілася 6 90 год Васілю Вітку, цудоўнаму беларускаму паэту, празаіку, драматургу, крытыку, выдатнаму казачніку, рэдактару дзіцячага часопіса «Вясёлка». Пра майстра беларускага слова ўспамінае паэт, лаўрэат Літаратурнай прэміі імя Янкі Маўра Мікола ЧАРНЯЎСКІ.

*Хіба ёсць у свеце шчасце лепшае,
Як пад небам бацькаўшчыны жыць?*

Куды б ні кідалі паэта жыццёвыя сцежкі ды вандроўкі, ён заўсёды быццам па глыток сыноўняй пашаны і натхнення, вяртаўся ў родны кут, у вёску Еўлічы, дзе засталася бацькоўская хата. На вялікі жаль, вярнуўшыся на родны парог пасля вайны, ён не застаў у ёй бацьку: па даносе здрадніка яго закатавалі ў случкай турме гітлераўцы. Адсюль і псеўданім такі ўзяўся — Васіль Вітка. Ён узяў сабе бацькава імя, каб назаўсёды захаваць у сэрцы вобраз дарагога чалавека, хоць гэтак вярнуць яму жыццё.

Калі сабраць усе разам кніжкі, што выйшлі з-пад пера Васіля Віткі, атрымаецца цэлая бібліятэка. Пазыія, проза, драматургія, крытыка, эсэ, нататкі, творы дзіцячай літаратуры, сатыра і гумар — вось тыя жанры, у якіх плённа працаваў гэты выдатны майстар мастацкага слова. І што ні твор — усё адметнай пробы, высокай якасці, глыбокай думкі.

Асабліва шмат зрабіў паэт у жанры дзіцячай літаратуры.

Яшчэ адразу ж пасля вайны ў той жа бацькавай хаце Васіль Вітка напісаў свой першы твор для дзяцей — знакамітую казку «Вавёрчына гора», якая стала «залавым» набыткам нашай літаратуры. Няма, відаць, беларускай сям'і, дзе бацькі і дзеці не ведалі б гэтай чароўнай казкі: «Забалелі ў вавёрчкі зубкі — не можа раскусіць арэхавай шкарлупкі...» Багатая на фантазію, казачна-займальная і пазнавальная, сонечна-прасветленая, сагрэтая цёплым гумаром, рытмічна расказаная пазыія Васіля Віткі надзвычай ажывіла беларускую дзіцячую літаратуру, абагаціла яе новымі тэмамі і вобразамі, зрабіла больш чуйнай да дзіцячай душы і псіхалогіі, больш нацыянальнай. «Ладачкі-ладкі, лічылки, загадкі, байкі-самагудкі, жарты-перакруткі, казкі, пацешкі, вяселья ўсмешкі» дзеда Васіля можна чытаць і перачытваць раз за разам. Нездарма за кнігі «Беларуская калыханка», «Казкі» і «Чытанка-малыянка» ён быў ушанаваны Дзяржаўнай прэміяй Беларусі.

Калі мы вымаўляем словы Васіля Вітка, адразу ж само сабой напрашваецца яшчэ адно — «Вясёлка». Менавіта ён быў амаль дваццаць гадоў першым рэдактарам гэтага часопіса для самых маленькіх. Пры ім «Вясёлка» стала той майстэрняй, дзе выходзіліся, набіраліся жыццёвай мудрасці і мастацкага ўмення паэты, якія пішуць сёння для дзяцей, працягваюць яго лепшыя традыцыі.

Сам я пасябраваў з «Вясёлкай» яшчэ школьнікам. І калі вучыўся ў дзесятым класе, тут з добрай ласкі Васіля Віткі была змешчана цэлая старонка маіх вершаў.

Спынны паэт і казачнік, цудоўны чалавек, прызнаны настаўнік і педагог, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, заслужаны дзеяч культуры рэспублікі, уладальнік міжнародна-

га ганаровага дыплама імя Х.-К. Андэрсена Васіль Вітка пражыў доўгае творчае жыццё. Ён пайшоў ад нас, мінуўшы ўзроставаю мяжу — 85. І да апошняга дня нястомна, рупліва працаваў. Над вершамі і паэмамі для дарослых, над вершамі і казкамі для дзяцей. Ён набралася на дзве новыя кніжкі, якія, трэба спадзявацца, убачаць свет. Нягледзячы на ўсе выдавецкія цяжкасці. Бо творы гэтыя патрэбны чытачам.

Беражліва шануецца памяць пра шчырага сябра дзяцей, якім ён быў, у рэдакцыі часопіса «Вясёлка». Ён кожны дзень з намі. А пяць гадоў таму тут заснавана літаратурная прэмія імя Васіля Віткі, якая прысуджаецца за лепшы твор года, змешчаны ў «Вясёлцы». Лаўрэатам уручаецца медаль з выявай паэта і ганаровы дыплом. Першым лаўрэатам гэтай прэміі стаў вядомы дзіцячы паэт Іван Муравейка, які жыве ў Любаны. А зусім нядаўна ў сталічным дзіцячым садзіку «Літарык» адбылося ўшанаванне новых лаўрэатаў прэміі імя Васіля Віткі. Імі на гэты раз сталі паэт Мікола Малляўка і кампазітар Кім Цесакоў. Жыве віткаўска традыцыя: заўсёды помніць пра дзяцей, часцей дарыць ім святы.

Жыве слова паэта, жыве памяць аб ім, радуецца дзеці, адкрываючы чароўны свет яго пазыі — казачны свет, дзе шмат дабрыві, святла і душэўнага цяпла. Свет, дзе ўладарыць прыгажосць чалавечай душы і вясновасць матчынай песні.

І сапраўды, «Хіба ёсць у свеце шчасце лепшае...»

АНОНС

НОВАЕ БЕЛАРУСКАЕ КІНО

ВЫЙШАЎ ПЕРШЫ ў гэтым годзе беларускі фільм «ПАВАДЫР» (Аўтар сцэнарыя — Аляксандр Качан, рэжысёр — Аляксандр ЯФРЭМАЎ). АДМЕТНАСЦЬ СТУЖКІ: У КАРЦІНЕ ЗАДЗЕЙНІЧАНЫ ТОЛЬКІ БЕЛАРУСКІЯ АКЦЁРЫ.

паты. Доўга сядзіць на лаўцы ў парку. Але што замяніць чалавечы позірк, дотык, слова? Меладрама — жанр перажывання. Хай не заўсёды, але ў большасці выпадкаў аўтарам карціны ўдалося закрануць глядачоў за жывое. А калі ты ўспомнілі кожны пра сваё выпрабаванне адзінотай, у кадры з'явіўся бультэр'ер, вялізны і добры, аматар марожанага. А ў сабаку, як вядзецца, бывае гаспадар. Ім аказваецца студэнт (ролю выконвае Пётр Юрчанкаў). Гэты чалавек стане адзіным, каму сапраўды цікавы лёс Сашы. У яго шмат сваіх праблем — трапляе ў бойку, потым у міліцыю, яго выключаюць з інстытута, выганяюць з інтэрната. Але што гэта за дробязі ў параўнанні з каханнем, якое нараджаецца ў юнай душы! Маладыя іграюць маладых. Яны смяюцца, рухаюцца, плачуць, як маладыя. У іх ёсць азарт, прага жыцця. Тое, што акцёрам удалося перадаць усё вышэйпералічанае, і ёсць галоўная адметнасць ігры артыстаў. Яны змаглі падарыць глядачу надзею: каханне прыходзіць у самы нечаканы момант жыцця і да тых людзей, якія яго ўжо не спадзяюцца сустрэць.

Можна гаварыць пра недасканаласць сцэнарыя, з-за якога некаторыя сцэны ў фільме атрымаліся неаргументаванымі. Але ў любым выпадку нельга не адзначыць абаяльнасць дуэта маладых выканаўцаў. Гэтая якасць (хай у меншай ступені) уласцівая большасці герояў фільма. Нават сябры былога мужа Сашы па чарцы маюць

сваю прывабнасць. Тэма п'янства, дарэчы, праходзіць праз увесь фільм. Злоўжываюць алкаголем многія. Нехта ад безвыходнасці жыцця (трое дзяцей і мала грошай). А доктар-афтальмолаг, які ў рэшце рэшт і вылечыў Сашу, трапляе ў недарэчныя сітуацыі, бо змешваў гарэлку з партвейнам. Людзей шкада. З іх смяешся (карціна пранізана гумарам), але разумееш, што яны разгубленыя, без унутранага стрыжня, магчыма, таму патэнцыяльна нешчаслівыя.

Яшчэ адна адметнасць карціны: у фільме шмат прыгожых мясцін Мінска, дарагіх кожнаму яго жыхару.

Па словах дырэктара кінастудыі «Беларусьфільм» Вячаслава Шынько, на Беларусі не здымаюць дарагіх стужак. Фільм «Паводыр» каштаваў каля 180 тысяч долараў ЗША. Прыкладна такая ж сума выдаткоўваецца і на іншыя фільмы айчынай вытворчасці. Улетку «Паводыр» з'явіцца на кінарынку ў Маскве.

Алена СПАСЮК.

НА ЗДЫМКАХ: Аляксандр ЯФРЭМАЎ; Саша (артыстка Валерыя Арланава), Арцём (акцёр Пётр Юрчанкаў-малодшы) і сабака Ульф-Рычард.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Taica БОНДАР: «ДУШУ ГНЯЦЕ БЕЗДАПАМОЖНАСЦЬ СЛОЎ...»

У мінулым годзе пабачылі свет дзве празаічныя кніжкі беларускай пісьменніцы Таісы Бондар — «Імем Айца і Сына» ды «Бог зусім побач. Старонкі дзённіка». З гэтай нагоды і адбылася нядаўна сустрэча вядомай паэтэсы з журналістамі.

Тое ж, што выданні дайшлі да чытача, адбылося, дзякуючы «Мастацкай літаратуры» і прыватнаму выдавецтву.

Аповесць «Імем Айца і Сына» і раман «Мечаная» (склалі першую кнігу), прысвечаны чарнобыльскай тэматыцы, напісаны ж яны — ажно 10 і 7 гадоў таму адпаведна. Ды, як сумна падкрэсліла іх аўтар, такое ўжо сёння на Беларусі выдавецкае становішча, што кнігі пэўны час павінны паляжаць у сталіце ці на паліцы...

Другая кніга — «Бог зусім побач. Старонкі дзённіка» — прысвечана вялікаму індускаму (і сусветнаму!) настаўніку Індзіры Гандзі. Са слоў Таісы Бондар, сэнс твора ў тым, што Бог для ўсіх — адзіны і няважна, каму чалавек пакланяецца, — Мухамеда, Будзе ці Ісусу. «Богам», на думку аўтара, можа быць і Прырода альбо Хараство... Іншымі словамі, калі людзі заўважаюць штосьці прыгожае, яны атрымліваюць веру, а з ёю, у сваю чаргу, змяняюцца ў лепшы бок. Калі ж тое мае месца, прыгажэ і свет. Іншага шляху да гармоніі проста не існуе: на зямлі толькі тады адбываюцца нейкія змены, калі яны ўпрыгожылі душу чалавека. Адпаведна, лічыць Таіса Мікалаеўна, боязь з'яўлення Антыхрыста напрамую звязана з магчымасцю запалання «антыхрыстамі» сэрцаў людзей. Замбіраванне ж чалавечай сутнасці, скажам, сродкамі масавай інфармацыі магчымае, калі чалавек не азіраецца на сваю душу, не ўглядаецца ў яе.

Напрыканцы размовы паэтэса папрасіла не лічыць яе якойсьці прарочыцай, бо заўважыла, што, маўляў, кожны чалавек, наведваючы гэты свет, пераадольвае нейкі выпрабаванні. Галоўнае ж у жыцці — знайсці свой уласны шлях. А ён, шлях, можа быць толькі светлым, бо ў іншым выпадку гэта ўжо — падзенне ў бездань.

Алесь МЯСНІКОЎ.

СПАДЧЫНА

ПОМНІКІ Ў ГРОДНЕ НАГАДВАЮЦЬ...

Гродна — горад непаўторны, своеасаблівы, багаты на гісторыю, культуру. Яго шматвяковая даўніна ўвасоблена ў помніках архітэктуры. Стары замак, Ніжні замак, Каложская царква, палац і іншыя склалі адзіны ансамбль унікальных пабудов розных стагоддзяў. Іх адметны архітэктурны стыль даў падставу археолагам гаварыць пра Гродзенскую школу дойлідства. Цэнтральная частка горада — амаль сцэльная даўніна. Тут што ні дом, то яе подых.

А колькі людзей — выдатных, тапенавітых, мужных — жыло і тварыла ў Гродне. Яны пакінулі нашчадкам багатую спадчыну ва ўсіх галінах чалавечай дзейнасці. Давід Гарадзенскі, князь Вітаўт, кароль Рэчы Паспалітай Батура (Баторый), рэзідэнцыя якога была ў палацы ў 1579—1586 гадах, апошні кароль Рэчы Аўгуст Пянятоўскі. Помніцы Гродна Тадэвуша Касцюшка, Кастуся Каліноўскага, Валерыя Урублеўскага, многіх мастакоў, артыстаў, пісьменнікаў, музыкантаў...

Памяць пра іх жыве не толькі ў помніках дойлідства, у дзесятках тысяч музейных экспанатаў, тысячах літаратурных твораў, кніг і гэтак далей. Жыве яна і ў помніках, бюстах, мемарыяльных дошках.

Эліза Ажэшка — выдатная пісьменніца. Творчасць яе цесна звязана з горадам над Нёманам. Героі яе твораў — мясцовыя людзі. Падзеі адбываюцца ў Гродне і наваколных вёсках, маёнтках. У шэрагу апавесцей, апавяданняў, у раманах паказана гаротнае жыццё сялян, раскрыты лепшыя рысы нацыянальнага характару беларусаў. «Гэта быў народ, пакрыты загарам, багата абмыты потам, з агрубелай скурай твару і рук, але затое ў гэтых людзей прамая спіна, якая ні перад кім не гнула, моцныя рукі і, нягледзячы на вузкі круггляд, праніклівы і смелы погляд».

Так сказана пра сялян вёскі Багатырэвічы (яна і цяпер стаіць над Нёманам) у адным з лепшых раманаў пісьменніцы «Над

Нёманам», які прасякнуты пафасам паўстання 1863 года пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. У ім — узвышэнне працы, услаўленне свабоды.

Эліза Ажэшка ў час паўстання падтрымлівала паўстанцаў, была сувязной партызанскага атрада Траўгута. Яе мужа за ўдзел у тым паўстанні саслалі ў Сібір, яго маёнтак канфіскавалі.

Творчасць пісьменніцы высока ацэнена ва ўсім свеце. Іван Франко лічыў яе «на гарызонце сучаснай польскай

літаратуры зоркай першай велічыні». Эліза Ажэшка падтрымлівала сувязі з многімі рускімі, украінскімі, беларускімі дзеячамі культуры. Асабліва прызныя адносіны складалі ў яе з Францішкам Багушэвічам.

Э. Ажэшка амаль усё жыццё пражыла ў Гродне. Дом, што ёй належаў, носіць сёння яе імя, як і вуліца, на якой ён стаіць. Тут, ва ўтульным куточку, пастаўлены помнік пісьменніцы.

Сімавалічна, што недалёка ад яго, каля цэнтральнага ўваходу ў будынак універсітэта, стаіць бюст любімага беларускім народам Янкі Купалы. На пастамента ззяюць словы з яго верша:

*«Мілая моладзь,
слаўная моладзь
Нашай бязмежнай краіны,
горы і моры жогаш
ты здолець,
Сэрцам расплавіць
ільдзіны».*

Купалу, яго творчасць ведаюць ва ўсім свеце. Іван Дамінікавіч бываў на Гродзеншчыне, яму падабаўся гэты край Бацькаўшчыны. Гродзенцы ўшанавалі яго памяць бюстам і прысваеннем універсітэту яго імя.

Купала, родам з Заходняй Беларусі (вёска Вязынка, цяпер Маладзечанскі раён), дужа перажываў, што Беларусь у выніку Рыжскага дагавора 1921 года нядабрай мяжой была падзелена на дзве часткі — Заходнюю і Усходнюю. Калі ў Савецкай Беларусі ў тыя гады спачатку беларусізацыя ўмацавалася, а ў трыццатых расплачвалася крывёю лепшых сваіх сыноў за імкненне, як казаў Купала, беларусамі звацца, то ў Заходняй Беларусі амаль дваццаць гадоў кіпеў і нарастаў гнеў супраць польскага ўціску. Кампартыя Заходняй Беларусі, таварыства беларускай школы, іншыя беларускія рухі імкнуліся вызваліцца з-пад прыгнёту чужынцаў, уз'яднацца ў адзінай Беларускай дзяржаве. І гэтай вельмі спрыяла пазіцыя Янкі Купалы, яна абуджала ў людзях нацыянальную свядомасць, заклікала на змаганне за вольную Беларусь. Яго кнігі нелегальным шляхам дастаўляліся ў Заходнюю Беларусь. І калі ў верасні 1939 года фармальнае

ўз'яднанне адбылося, Я. Купала выказаў свае пачуцці:

*Ты з Заходняй, я з Усходняй
Нашай Беларусі.
І з табою я ніколі
Ўжо не разлучуся.*

Невыказна блізка мне чалавек — Міхась Васілёк. Ён быў шчырым сябрам маёй шматлікай сям'і. Яго злучалі агульныя погляды на нацыянальную аднасць Беларусі, на аднаўленне яе сапраўднай багатай гісторыі, культуры, мовы — з паэтам, маім дзядзькам Пятром Сяўруком, з маім бацькам, з маімі многімі сваякамі. Усе яны любілі Міхася Васілёка. Уся Заходняя Беларусь цаніла яго за бунтарскую, рэвалюцыйную пазіцыю.

*Мы барацьбой гарым,
мы — сіла,
У нас жыве бунтарны дух.
На барыкады пойдзем
смела,
Далю ярмо, прыгон —
ланцу!*

Міхаіла Касцэвіча часта «трэслі» паліцыянты. Яго арыштоўвалі, запалохвалі. Яго першы зборнік вершаў «Шум баравы» канфіскавалі польскія ўлады. Перад самым пачаткам другой сусветнай вайны (1 верасня 1939 года) яго, родам з вёскі Баброўня каля Свідзеля, мабілізавалі ў польскую войска. Ён змагаўся на вядомым Вестэрплатэ (Усходняя Прусія), дзе абаронцы гэтага кавалачка зямлі правілі мужнасць. Васілёк трапіў у палон, працаваў на нямецкім заводзе, а ў канцы пята 1941 года разам з Янкам Брылём, які быў яго папечнікам, уцёк з палону, дабраўся да роднай Свідзельшчыны. Быў партызанскім сувязным, узначалваў скідзельскі антыфашысцкі камітэт, друкаваў вершы ў падпольным друку пад псеўданімам Гром. Пасля вайны жыў у Гродне, працаваў у рэдакцыі «Гродзенскай праўды».

...Такіх слынных людзей амаль за тысячагадовую гісторыю Гродна жыло ў ім дужа шмат. Яны гонар і слава Беларусі. І не толькі яе, але і ўсяго свету. Памяць пра многіх з іх, хаця і далёка не ўсіх, у помніках, бюстах, мемарыяльных дошках, надмагільных надпісах.

Я раскажаў толькі пра траіх. Будзеце ў Гродне, пазнаёмцеся з іншымі, і вы датыкнецеся душой да цудоўнай беларускай мінуўшчыны.

Мікола ДЗЕЛЯНКОЎСкі.

НА ЗДЫМКАХ: помнік Элізе Ажэшка; бюст Янкі Купалы; так ушанаваны Міхась Васілёк.

Фота Віктара СТАВЕРА.

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ

— Пачатак на 1-й стар. —

Менавіта тут і вызначалася цікавасць да песеннай спадчыны беларускага народа.

Удзел у розных амаатарскіх калектывах, дзе апрацоўкам народных песень адводзілася пэўная ўвага, дапамог стварыць пры Мінскім аўтазаводзе фальклорны ансамбль «Рунь», якім У. Зіневіч кіраваў каля 10 год. Паралельна з гэтым Уладзімір Кузьміч працаваў у інстытуце культуры, а таксама вучыўся ў аспірантуры Інстытута філасофіі і права па спецыяльнасці «эстэтыка». Аднак ён адчуваў, што фальклор — гэта выток. Натуральна, музыканту захацелася на практыцы выкарыстаць уласныя веды і інтуітыўныя імкненні да народнага мастацтва. Такой творчай суполкай для Уладзіміра Кузьміча сталіся «Грамніцы», калектыв, створаны напрыканцы 1993 года са студэнтаў Беларускага ўніверсітэта культуры, кафедры народнага хору.

— Якім чынам праходзяць выступленні ансамбля: вы робіце інсцэніроўкі ці спрабуеце прытрымлівацца аўтэнтычных традыцый?

ТВОРЧЫ ОРДЭН
«ГРАМНІЦЫ»

— Да інсцэніровак мы ставім скептычна і гэтым не займаемся, бо часцей за ўсё яны дэманструюць толькі штучную імітацыю народных традыцый. Але ў той жа час імкнемся зрабіць канцэрт жывым і відовішчым. Аўтэнтычны фальклор — эстэтычны ідэал нашага ансамбля, але мы разумеем, што на сцэне прадстаўлена толькі адлюстраванне фальклору, яго другасныя формы. Наша задача — кампенсавать адсутнасць традыцыйнага кантэксту нечым іншым.

— Як вы выбіраеце рэпертуар для калектыву, на якую манеру спеваў арыентуецеся?

— Для нас важна менавіта вывучэнне і даследаванне фальклору, у тым ліку рэгіянальных выканаўчых, жанравых стыляў. Перш чым штосьці спяваць, мы імкнемся высветліць дакладныя рысы песні. Наша кафедра за 20 гадоў дзейнасці назаснавала ўласны архіў запісаў з экспедыцый у розныя рэгіёны Беларусі, што дае магчымасць параўнаць гучанне розных выканальніцкіх традыцый, вывучаць гэтыя манеры. Таму перад выкананнем кожнай песні мы абавязкова слухаем запісы пэўных традыцый.

Спосаб выканання залежыць і ад мэта, якую мы ставім: максімальна захаваць асаблівасці рэгіянальнай манеры ці правіць уласныя магчымасці. Існуюць розныя формы работы з фальклорным матэрыялам: імітацыя, рэстаўрацыя, стылізацыя, мадэрнізацыя. Кожную форму ўжываем у пэўных мастацкіх сітуацыях, аднак стылізацыі не прытрымліваемся, гэта не наш прынцып.

— Раскажыце пра склад вашага ансамбля.

— Ад нашай кафедры ў «Грамніцах» працуе толькі вакальная група, хаця студэнты спрабуюць іграць і на духавых інструментах. Ёсць у нас невялікая інструментальная група з кафедры інструментальнай народнай творчасці, у самастойных выступленнях яны зваюцца «Адлюстраванне».

— У сваіх аранжыроўках народных песень вы арыентуецеся на аўтэнтычны ці на акадэмічны спосаб выканання?

— Мы арыентуем на тры прыёмы і формы гучання, якія існуюць у натуральным фальклорным асяроддзі, не падзяляем на парты, галасы, а імкнемся да таго, каб кожны выканаўца максімальна поўна праявіў сябе ў сваёй ролі. Увогуле, удзельнікі «Грамніц» вольныя імправізаваць у межах пэўнай інтанацыі ці інтанацыйна-меладыйнага комплексу.

— Куды ідуць працаваць выпускнікі, якія спявалі ў вашым ансамблі? Ці працягваюць яны дзейнасць, звязаную з фальклорам?

— Думаю, што большасць тых, хто спяваў у «Грамніцах», працуюць менавіта па спецыяльнасці (з народнымі харамі ці ансамблямі). Сярод нашых выпускнікоў ёсць выкладчыкі музычных вучылішчаў, вучылішчаў мастацтваў, некаторыя заняты ў прафесійных калектывах.

— Дзе выступалі «Грамніцы»?

— Мы шмат ездзілі, былі на Украіне, у Расіі, выступалі ў Польшчы, Галандыі, Францыі. Дарэчы, у апошняй запісалі кампакт-дыск, які выйшаў у 1997 годзе.

— Што вы разумееце пад тэрмінам «самадзейнасць», ці лічыце свой калектыв самадзейным?

— Як мне падаецца, самадзейны калектыв — гэта аўтэнтычны гурт, якім ніхто не кіруе. Увогуле, фальклор — самарэгулюемая самадэстатковая сістэма, яна сапраўды самадзейная.

— Удзельнікі ансамбля прапануюць праспяваць песні свайго рэгіёна?

— У гэтым сэнсе я даю поўную свабоду, нават заклікаю: калі ласка, прывозьце, што ў вас ёсць, па-

казвайце, на што вы здольныя. На этапе вызначэння ідзе цалкам дэмакратычны працэс.

— У якіх строях выступае «Грамніцы»?

— Гэта вельмі цікавае пытанне. Я прашу ўсіх удзельнікаў, каб яны самі шлі сабе касцюмы, набліжаліся да традыцый мясцовасцей, адкуль прыехалі. Многім дапамагаюць маці і бабулі. Можна, тэхнічна касцюмы не вельмі дасканальныя, але ў гэтым ёсць пэўнае адчуванне аўтэнтычнасці, бо гэта самаробныя строі.

«Грамніцы» — своеасаблівы рэлігійна-творчы ордэн, дзе адзінай рэлігіяй з'яўляецца фальклор. Наша мэта — сабраць аднадушцаў, якія паважаюць народную культуру, папулярызуюць яе.

— Цяперашні слухач не прывучаны да аўтэнтычнага...

— На жаль. Аўтэнтычны фальклор — гэта мова, і калі яе не разумееш, то і не прымаеш яе.

— Як вы думаеце, ці жыве традыцыя ў нашым урбанізаваным грамадстве?

— Калі згадаць традыцыйную культуру заходнеўрапейскіх краін, якая даўно згублена, тады можна пагадзіцца, што і нас гэта чакае. Напэўна, усё калі-небудзь будзе трансфармавацца, набыць новыя формы. Можна, дзякуючы нашай ментальнасці і пэўнаму правінцыялізму, мы часткова захаваці сваю лад жыцця і традыцыйную музычную культуру.

Пра смерць фальклору гавораць ужо амаль два стагоддзі, а ён не памірае. Я лічу, творчы патэнцыял народа яшчэ не вычарпаны, народ здольны ствараць і рэпрадуцыраваць традыцыйныя каштоўнасці. Я кажу студэнтам: «Фальклор — гэта экалага-культурнае асяроддзе, і вы павінны быць яго ахоўнікамі».

— Як вы ставіцеся да дзейнасці калектываў, якія па-рознаму працуюць з фальклорным матэрыялам?

— Згадаю верш паэта Андрэя Бембеля:

*Ёсць заповіт зусім не новы,
Яго ніхто не адмяняў.
Хай услаўляюць усе мовы
Святое Воскае імя.*

Я ўпэўнены: кожны творчы калектыв, які разумее каштоўнасць фальклору, заслугоўвае павагі. Вельмі добра, калі сучасныя калектывы працуюць з фальклорным матэрыялам, шукаюць новыя шляхі; хто шукае — той знайдзе!

Гутарку вяла
Югенія МАЦКЕВІЧ.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

Паміж беларускім і ўкраінскім народамі заўсёды існавалі добрыя адносіны. Яны не прыпыніліся і пасля таго, як абедзве краіны сталі незалежнымі. Гэтаму спрыяюць суседства, агульныя гістарычныя карані, культурныя і эканамічныя сувязі.

У Беларусі 291 тысяча ўкраінцаў. Ва Украіне ж беларусаў жыве больш: па выніках перапісу 1989 года, каля 440 тысяч. Сярод ўкраінцаў Беларусі, як і беларусаў Украіны, многа вядомых вучоных, дзеячаў культуры, мастацтва, бізнесменаў. Абодва народы беражліва захоўваюць сваю нацыянальную спадчыну.

У 1988 годзе была створана Асацыяцыя ўкраінцаў Беларусі "Ватра", што ў перакладзе азначае "вогнішча, якое гарыць у гарах, распаленае гуцуламі, што пасуць атары авечак". Яна арганізоўвае розныя культурныя мерапрыемствы, у якіх асабліва актыўна ўдзельнічаюць студэнты ўкраінскага аддзялення ў Беларусі дзяржаўнага ўніверсітэта ў Мінску і Брэсцкага педагагічнага ўніверсітэта. Цікавую работу сярод ўкраінцаў праводзяць і іншыя нацыянальна-культурныя арганізацыі: "Барвінак" — у Гродне, "Берагіна" — у Брэсце. Імі падрыхтавана вялікая колькасць выступленняў на радыё, тэлебачанні, у друку. У Кобрынскім раёне ўкраінскі народны хор "Галасы Палесся" — пераможца многіх конкурсаў у Беларусі і Польшчы. У 1995 годзе ў Мінску быў створаны Цэнтр ўкраінскай песні "Січ", які стаў ініцыятарам і арганізатарам асноўных масавых мерапрыемстваў ўкраінцаў у Беларусі, у тым ліку штогадовага фестывалю ўкраінцаў Беларусі, шматлікіх канцэртаў, ве-

чарын. У склад цэнтра ўваходзіць вядомы камерны хор "Крыныця". Многія гады працуе нядзельная школа, адкрытая цэнтрам "Січ", у якой дзеці вывучаюць украінскую мову, нават маюць магчымасць бясплатна займацца ў дзевяці гуртках і студыях. Па рэкамендацыі "Просвіты" выпускнікі сярэдніх

— а нядаўна мы вырашылі стварыць каардынацыйны орган, пра які даўно ішла размова, — грамадскае аб'яднанне беларускіх арганізацый "Усебеларускі саюз беларусаў". Ідэю падтрымалі 18 беларускіх арганізацый, што ўвайшлі ў саюз. Кіраўніком абралі мяне. Дарэчы, да нас далучылася аб'яднанне беларусаў Слабажаншчыны "Беларусь" (паўднёва-ўсходні рэгіён

туры ў Ялце і Сімферопалі. Былі арганізаваны мастацкія выставы "Сінявокая Беларусь" і "Чарнобыльскі боль". На высокім узроўні прайшла чытацкая канферэнцыя па кнізе "Вянок васільковы" беларускага паэта М. Казакова, які жыў у Крыме. Фонд культуры Рэспублікі Крым устанавіў прэмію імя Максіма Багдановіча, першым лаўрэатам якой стаў фальклорны ансамбль "Світанак" з сяла Мар'янаўка Чырвонагвардзейскага раёна Крыма. У мясцовых школах, дзе кампак-

У ДОБРАСУСЕДСТВЕ І ЎЗАЕМАРАЗУМЕННІ

школ паступаюць у навучальныя ўстановы Украіны.

У пачатку XX стагоддзя ў Адэскай, Кіеўскай, Львоўскай абласцях дзейнічалі беларускія арганізацыі, друкаваліся беларускія кнігі, выходзілі беларускія газеты. У 1906 годзе на ўкраінскай зямлі жыла беларуская паэтка А. Пашкевіч (Цётка), яе вершы былі выдадзены ў двух зборніках. Але, на жаль, паступова дзейнасць беларускіх арганізацый прыпынілася.

Актывізаваўся беларускі рух на Украіне ў пачатку 1990-х гадоў, калі хутка пачалі стварацца беларускія нацыянальныя арганізацыі. Кіраўнікоў беларускіх аб'яднанняў — Ірыну Аржахоўскую, паэтку Іну Снарскую, Петруся Капчыка, Міхаіла Піліпенку, Уладзіміра Дзямешку, Сяргея Кулікова, Барыса Цімошчанку добра ведаюць за межамі Украіны і Беларусі. Нядаўна Дзяржкамтэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей РБ наведваў Ірына АРЖАХОЎСКАЯ, член дарадчай Рады па нацыянальных меншасцях пры Прэзідэнце Украіны.

— У цяперашні час амаль ва ўсіх абласцях Украіны дзейнічаюць беларускія арганізацыі, — расказвае Ірына Аляксандраўна,

Украіны), офіс якога знаходзіцца ў Харкаве і якім кіруе Віктар Камісарук. Вышэйшы орган нашай новай арганізацыі — з'езд. Каардынацыйная рада, у якую ўваходзяць 13 кіраўнікоў рэгіянальных арганізацый, збіраецца адзін раз у два гады, а прэзідыум (рабочы орган) складаецца з пяці чалавек.

Як і ўсюды, украінскія беларусы маюць розныя палітычныя погляды, але я лічу, што людзі стаміліся ад палітыкі. Таму асноўны накірунак дзейнасці саюза беларусаў бачу ў захаванні і развіцці нацыянальна-культурнай спадчыны. У бліжэйшы час адбудзецца першае пасяджэнне Каардынацыйнай рады, дзе і вызначыцца галоўны накірунак працы. Думаем хутка правесці канферэнцыю па развіццю беларускай культуры на Украіне, выдаць зборнік вершаў беларускага паэта з Кіева Івана Літаша, арганізаваць святкаванне 10-годдзя стварэння беларускай культурна-асветнай арганізацыі ў Крыме, якую ўзначальвае Рыгор Жукоўскі.

Хацелася б асобна сказаць пра дзейнасць гэтай арганізацыі. Ёю штогод праводзяцца фестывалі беларускай куль-

туры пражываюць беларусы, факультатывна вывучаецца беларуская мова, для старшакласнікаў праводзяцца фестывалі, прысвечаныя дружбе беларускага і ўкраінскага народаў, а ў этнаграфічным музеі Крыма адкрыты раздзел пра побыт і традыцыі беларускага народа. У чэрвені беларусы Крыма прымаюць дзіцячы фальклорны калектыў "Цернічка" з Беларусі. Хацелася б адзначыць, што Усеўкраінскі саюз беларусаў падтрымлівае самыя цесныя сувязі з пасольствам Рэспублікі Беларусь у Кіеве, якому мы вельмі ўдзячныя за дапамогу, а таксама выказваем падзяку Дзяржкамтэту па справах рэлігій і нацыянальнасцей РБ за шчырую падтрымку.

Многія чулі пра нядзельную школу ў Ізяславе, дзеці якой добра ведаюць беларускую мову дзякуючы нястомнаму Петруся Капчыку. Спадзяюся, хутка да іх далучацца дзеці з горада Ірпень Кіеўскага раёна. З 1 верасня ў лінгвістычнай школе № 12 адкрываецца класіцаў па вывучэнні беларускай мовы.

Падрыхтавала
Ніна ПЕТУХОВА.

СЦЕЖКАМІ АЙЧЫНЫ

КАМЯНЕЧчыНА

Калі рухацца па Беларусі ўслед за сонейкам, трапім на Камянецчыну, зямлю, багатую на лясы, што лашчаць слых спрадвечным таямнічым шэптам, раўніны, якія даруюць адчуванне вольнасці і лёгкасці чалавечай душы, зямлю, упрыгожаную чудаўнымі помнікамі. Для многіх вобразы Беларусі, Белаавежскай пушчы і Белай вежы перазраўняюцца. У самым заходнім раёне краіны знаходзіцца гэтыя сапраўдныя сімвалы нашай Радзімы.

Цэнтр раёна — горад Камянец — размясціўся за 40 кіламетраў ад Брэста, звязаны шасцінымі дарогамі з населенымі пунктамі раёна і абласным цэнтрам. На тэрыторыі раёна працякаюць рэкі Правая і Левая Лясная, якія ўпадаюць у Буг. Тэрыторыя раёна — 890,2 квадратнага кіламетра, агульная колькасць насельніцтва, паводле перапісу 1999 года, — 43 723 чалавекі.

У гістарычных дакументах першае ўпамінанне аб камянецкіх землях звязана з князем Уладзімірам Васількавічам, які загадаў свайму дойлідзе Аляксею стварыць на беразе Лясной умцаванае паселішча, якое атрымала назву Камянец (паколькі зямля вакол камяняста). Асновай абароны паселішча зрабілася амаль 30-метровая каменная вежа, узведзеная, паводле Іпацьеўскага летапісу, паміж 1276 і 1289 гадамі.

Шмат стагоддзяў мінула. Пасля першай сусветнай вайны Камянецчына была пад акупацыяй кайзераўскай Германіі, а з 1921 года — у складзе Польшчы.

15 студзеня 1940 года ўказам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР у заходніх абласцях рэспублікі замест павятаў былі створаны раёны. Камянец-Літоўск і Высока-Літоўск атрымалі назву Камянец і Высокае. У межах цяперашняга раёна раней існавалі два раёны: Камянецкі і Высокаўскі.

Прайшлі першыя выбары ў органы мясцовага самакіравання. Новыя ўлады перабудоўвалі грамадства на савецкі лад. У Камяніцы і Высокім у раённых прамысловых камбінатах працавалі былыя аднаасобнікі і рамеснікі, якія мелі навыкі ў той ці іншай справе. На землях, што раней належалі памешчыкам, пачалі стварацца калектыўныя гаспадаркі.

Зараз у Камянецкім раёне займаюцца малочна-мясной жывёлагадоўляй, вырошчваюць бульбу, буракі, збожжа, іншыя культуры. Па эканамічных паказчыках Камянецкі раён — адзін з лепшых у Брэсцкай вобласці.

Дзейнічаюць прадпрыемствы па апрацоўцы мясцовай сельгаспрадукцыі, завод жалезабетонных вырабаў у Высокім, цэх дрэваапрацоўкі ў вёсцы Камянюкі.

На тэрыторыі раёна працуюць 17 сярэдніх, 13 няпоўных сярэдніх, 4 музычных, 1 дзіцячая спартыўная школы, 4 пазашкольныя, 30 дашкольных устаноў. Медыцынскае абслугоўванне насельніцтва ажыццяўляюць бальніцы — раённая ў Камяніцы, гарадская ў Высокім, 3 участковыя, 4 амбулаторыі, 26 фельчарска-акушэрскіх пунктаў, раённая паліклініка.

Выдаецца раённая газета "Навіны Камянецчыны". Працуюць філіял Брэсцкага краязнаўчага музея "Камянецкая вежа" ў раённым цэнтры, музей хлеба ў вёсцы Расна, музей прыроды ў вёсцы Камянюкі "Белаавежская пушча".

Таццяна ІВАНЮК.

СВЯТА ПЕСНІ

Адбылося традыцыйнае песеннае свята "Браслаўскія зарніцы". Трыццаць чацвёрты раз азёрны край сабраў лепшыя калектывы Браслаўшчыны, Пастаўшчыны, Верхнядзвінны, іншых раёнаў Віцебшчыны. Удзельнікаў фестывалю вітаў старшыня Браслаўскага райвыканкама Уладзімір Лакомы. На правах гаспадароў свята адкрыў браслаўскі калектыў народнай песні "На панадворку", які добра ведаюць не толькі ў нашай краіне, але і ў Літве і Латвіі. Змяняючы адзін аднаго, з цікавымі праграмамі выступілі спевакі з Дуброўна, Сенна, Верхнядзвінска. У свяце прынялі ўдзел і госці з суседніх Літвы і Латвіі. Сваё майстэрства і любоў да роднай мовы і родных песень прадэманстравалі фальклорны калектыў беларускага таварыства "Уздым" з Даўгаўпілса. Сапраўдным падарункам браслаўчанам і гасцям свята было выступленне фальклорнага гурта "Паазер'е" з Пастаў. Цэлы дзень у браслаўскім песнапарку "Леснічоў-

ка" не змаўкалі народныя мелодыі.

НА ЗДЫМКАХ: у час свята "Браслаўскія зарніцы-2001"; госці з Латвіі — фальклорны калектыў таварыства "Уздым"; спявае Аляксандр СОБАЛЬ з пастаўскага гурта "Паазер'е"; выступае браслаўскі калектыў народнай песні "На панадворку".

Тэкст і фота
Яўгена КАЗЮЛІ.

ВЕРНІСАЖ

ЭМАЦЫЯНАЛЬНАЯ ПАЛІТРА Ігара СМІЦІЕНКІ

Акварэлі, графіка, жывапіс, літаграфія, эмацыянальныя творы на аснове традыцый народнага фальклору — такая шырокая жанравая палітра работ 40-гадовага мастака Ігара Сміціенкі, юбілейная персанальная выстава якога адбылася ў Брэсцкім музеі выратаваных каштоўнасцей. У экспазіцыю ўвайшло каля трох дзесяткаў работ майстра, які ўжо пяты год жыве ў горадзе над Бугам і працуе выкладчыкам кафедры архітэктуры Брэсцкага тэхнічнага ўніверсітэта.

Ігар Сміціенка — ураджэнец Казахстана, выхаванец расійскай мастацкай школы. Ён член творчых саю-

заў мастакоў Расіі і Беларусі, а яго работы былі высока ацэнены на вернісажах Германіі, Чэхіі, Шве-

цыі, Францыі і многіх іншых краін.
НА ЗДЫМКАХ: мастак Ігар СМІЦІЕНКА; "Нацюрморт

з блакітным крэслам" (алей); "Палкан", каляровы афорт.
Фота
Рамана КАБЯКА, БелТА.

УРУЙКІ З АПОВЕСЦІ

У ЧУЖЫХ ЛЮДЗЯХ

Першы раз на чужыя людзі Любачка выехала разам з дзіцячым садзікам — у летні лагер адпачынку.

Ад'язджалі ў панядзелак. Мамуля на працы, а татка — адпрасіўся. А як жа! Дачушка ўпершыню рушыць у вялікі свет — без бацькі, без маткі! — першая ў яе жыцці вандроўка.

Татка паспеў павандраваць: і ў Карэлію з'ездзіў, і ў Бельмы моры купаўся, і архангельскіх вятроў ды валагодскага масла паспытаў... З маслам гэтым адзін смех: крама ў Волагдзе такая ёсць, а фірмовага — менавіта валагодскага! — маслейка тады не было: за мяжу, кажучы, усё адправілі...

Аднак і без масла таго страўся пад канец вандровак з Любчынай мамуляй — Любкі тады шчыра на свеце не было, ды і татка таксама не ведаў, што будзе ў яго гэткае шчасце.

Але што такое сапраўдна вандроўка, татка, канечне, ведаў дасканала. І быў заўсёды той думкі, што галоўнае ў вандроўцы — добры настрой. А як яго для сябе стварыць — для таткі таксама не сакрэт. Таму і адпрасіўся, каб пераймала дачушка бацькаў вопыт.

Ехаць — гадзіны паўтары. Ажно два "Ікарусы" заказалі. Ды не ўсе паехалі: хто нечакана захварэў, хто спалохаўся, што так далёка, дык месцаў — выбірай, якое хочаш.

Татка з Любкай і выбралі: другое сядзенне спераду — на першым, па інструкцыі, нельга было, — дык ім і дарогу відаць, і ў вакенца пазіркваць можна.

Едуць — добра ім.
А летнік — якраз у тым месцы, пра якое песня складзеная была, і яе часта спявалі — і па радыё, і ў тэлевізары з карцінкамі паказвалі... Дык татка з Любкай пасядзяць-пасядзяць, перамірнуцца, а тады ў адзін голас — не на ўвесь аўтобус, канечне, а толькі так, каб ім веселяць было, — заводзяць суладна:

"На недэльку
До второго
Мы поедим
В Комарово..."

Здагадаліся, дзе той летнік? Во-во, якраз там! І заліў Фінскі побач, і масток праз рачулку, і вавёркі на дрэвах... А найперш — сама песня: ну, не было дня, каб не страў каго — дарослага ці малечу, — і каб не мармытаў ён ці не насвістаў лёгкі запамінальны матыўчык... Самае дзіўнае — не прыядаў ён, колькі б ты песню ні слухаў. Во дзе пашанцавала аўтарам!

Татка песню ніколі не складаў — не ўмеў, — во толькі нядаўна прылаўчыўся. І сам не чакаў таго спрыту — ад сябе, канечне: хвілін за дзесяць песню напісаў.

А хвілін за адзінаццаць да гэтага — нават і не ведаў, што напіша. Само прыйшло. А як само — то мусіў татка запісаць, — куды дзенешся! Вось і мае адну-аднюсенькую песню, гэтаксама як адну-аднюсенькую дачушку, якую і любіць, і шануе, а песня — мо некалі і яе заспяваюць — музыка ўжо ёсць... Выканаўцу б знайсці, ды калі гэтым займацца...

Ой, загаварыўся! Гадоў ці не на восем уперад заскочыў — ад таго моманту, як з дачушкай у Камарова ехалі...

Вось і на месцы! Рэдзенькі — у клетку — паркан, каб жывёла якая не ўбілася, дзяцей не пужала, акуратныя зялёныя дамочки, і

які... а паслязўтра — другі... А як усе пяць пазагінаеш — кулачок атрымаецца, — дык я і прыеду...

— Усяго пяць? — радасна трывожыцца дачушка.

— А нашто многа?! Табе ж лепей, калі меней?

— Лепей...

— То й добра! Толькі загінай не сёння, а заўтра, згода?

— Згода!

— Што табе прывезці?

— Цукерак! І... ляльку...

— Дык у цябе ж ёсць!

— Хай будзе яшчэ...

— Ну добра, прывязу!

ЛЮБЧЫНЫ ПРЫГОДЫ

кожная з груп — у сваёй зялёнай хатцы.

Размясціліся! Выхавальніцы спачатку нясмела, а потым і рашуча ўжо: "Дарагія бацькі! Развітайцеся! У нас распарадак: дзецям адпачываць пара!"

Вось тут і пачалося! Хто трохі старэйшы ды не першы раз тутка, то яшчэ нічога, а ўсе астатнія — нават не ўявіць, які гвалт падняўся: і дзяўчынкі, і хлопчыкі ў слёзы — раўма равучы, бацькам на шыю чапляюцца, — ледзь не сілком выхавальніцы дзетак забіраюць і ў спальны пакой нясуць, а там, на парозе, сястрычка медыцынская ў белым халаціку пільна сочыць, каб не ўцёк хто з-пад яе наглядку.

Пазірае Любка на гэтых дзяцей і не ведае, плакаць ёй ці не? У таткі выгляд спакойны — нікуды ён нібыта не спяшаецца, але адчувае дачушка — і татку ад яе — каб і хацеў — не схавалі: усё дачушка разумее і адчувае — адзін да аднаго, — нібыта нітачка нябачная між імі, і па гэтай нітачцы іхнія адчуванні туды-сюды сноўдаюць: ад таткі да Любкі і наадварот, ад дачушкі да таты, — дык яна і без слоў пасцігае, што татка хутка пойдзе... як і ўсе астатнія... Аднаго не ведае Любка: як ён гэта зробіць.

А татка, непрыкметна ўздыхнуўшы, пытаецца раптам:

— Любачка, ты лічыць умееш?

— Умею, — ледзь не крыўдзіцца дачушка: татка ж добра ведае, што умею, навішта пытацца.

А ён зноў:
— А колькі на тваёй руцэ пальцаў?

— Пяць! Колькі ж яшчэ! — трохі надзьмулася дачушка.

— Дык ты, ведаеш, што рабі?

— Што?

— Заўтра, як прачнешся, загінай адзін палец... і запомні,

Пацалаваў дачушку і ўжо йсці хоча, ды раптам бачыць: слязінка на Любчынай шчацэ... А змахнуць яе — дык няма чым: рукі Любчыны чамусьці за спіну схаваныя...

Дастаў татка хусцінку, выцер слёзку і ўсміхнуўся дачцэ:

— Ты ж у мяне малайчына, гэтак?

— Ага! — ківае дачушка.

— Ну тады мне пара! А то электрычка ўцяча...

— Ага... — спрабуе ўсміхнуцца дачушка, але ўсмішка — з гарчынкай.

І тады татка — як заўсёды, калі ўзнікала патрэба, — даверліва падміргвае дачушцы, перадаючы ёй тым самым свой спакой і сваю ўпэўненасць — маўляў, не хвалюйся, нічога благага не здарыцца, я ведаю...

І гэтак падміргванне, трохі змоўніцкае і толькі іхняе, нібыта сакрэтнае, дзейнічае лепш, чымся якія словы: Любка нарэшце ўсміхаецца — яна верыць татку, а той, пераканаўшыся, што дачушка зразумела яго якраз так, як ён і хацеў, цапуе яе і ідзе да электрычкі.

Ідзе — нібыта па іголках ці гарачым вуголлі. Але не азіраецца: нельга бурчыць тое, што толькі што збудаваў. І толькі ля веснічак — быццам бы выпадкова, бо інакш нібыта і не праціснуцца яму ў вузенькі праход — хуценька азіраецца, але там, дзе яны развіталіся, дачушкі ўжо няма.

Трошкі палягчыла на душы, але пакуль ішоў да станцыі, сэрца крывёю аблівалася: як жа гэта цэлы тыдзень — і без дачушкі?! І як яна без яго?!

І толькі пазней, тыдні праз

два, калі прывычалася Любка да чарговых прыездаў і ад'ездаў, спытаў у яе — быццам пра якую драбязу — як пра нешта зусім неістотнае і не надта для яго цікавае:

— А чаму, дачушка, табе плакаць тады хацелася? — і замір, чакаючы адказу: ці здолее дачушка так адказаць, каб у яго, дарослага, ніякіх болей пытанняў не ўзнікала.

— А я думала, — бясхітрасна адказвае дачушка, — што ты болей не прыедзеш... кінеш мяне тут...

— Даражэнькая ты мая! —

Анатоль КІРВЕЛЬ (Расія)

падхапіў на рукі, прыціснуў да грудзей. — Ды як жа я цябе кіну?! Хто табе такое глупства скажаў?!

— Ды вунь дзеці... плакалі ўсе...

— Але ж ты ў мяне разумная? — ужо сур'эзна пытаецца татка.

— Ага! — дае згоду дачушка, але маўчыць: ведае ўжо, што татка ў яе хітрун — дарэмна пытацца не будзе: зараз зноў параіць пальчыкі на руцэ загінаць... А яны не ўсе загінаюцца: учора адзін асакой парэзала, і ён надта шчыміць — не сціснуць нават... Дык мо татка на дзянёк раней прыедзе, мяркуе Любка і з надзеяй пазірае на татку...

ПАГАВАРЫЛІ!

Ой, любіў татка смалу чорную піць! Ды і дагэтуль любіць... Гэтак ён каву абзывае, што з зярнятак абсмажаных гаваюць.

Як паедзе з Любкай у Летні сад — там яна, лічы, і вырасла — па распарадку дзіцячаму дзве гадзіны паспаць на свежым паветры — аддаі і не грашы! — а дзе ж чысцейшае паветра ў горадзе, як не ў Летнім садзе?! — дык заедуць яны туды з Любкай — і спіць яна, як пшаніцу прадаўшы...

А татка — дастане з торбачкі кніжку, прыладзіцца побач на лаўцы і чытае... Або — калі здарыцца — выхапіць хуценька чысты лісточак, знарок дзеля гэтай патрэбы прыпасены, і занатоўвае думкі, што набягаюць у цішыні: удзень людзей мала — найбольш пад вечар прыходзяць, — дык татка гэтым і

карыстаецца: ніхто яму не перашкаджае. А што такое думка, як не штось няўлоўнае? Гэта нам толькі здаецца, што яна цалкам адпавядае словам, якія мы стараемся занатаваць.

А на справе — розніца паміж думкай, замацаванай на паперы, і той, што нараджаецца ў галаве, прыкладна гэтка, як паміж небам і зямлёй. Папяровая думка — як ні круці — заўжды прыземленая, уціснутая ў жалезныя рамкі граматыкі або логікі, а думка-маланка, што ўспывае невядома ад чаго і нечакана азарае свядомасць, заўжды паветраная, няўлоўная, імклівая — без косак і кропак, без правілаў граматыкі — адно пачуццё, выказанае нечакана проста і ясна, і ў ёй — адразу ўсе: і пачатак, і канец... А тое, што пасярэдзіне — паміж канцом і пачаткам, — думцы тое не патрэбна: яна і так разумее саму сябе — без лішніх слоў.

Вось татка і спрабаваў зладзіць тую няўлоўную думку-маланку ў Летнім садзе, каб яна, застаўшыся на паперы, не зрабілася папяровай. Дзіва што галава пойдзе кругам! Як тут без кавы?!

Пасядзіць татка гадзіны паўтары, пакуль Любка не прагнецца, а то, здараецца, яшчэ спіць, але ўжо варушыцца — хутка вочкі расплюшчыць, — дык ён памалу ў другі канец Летняга саду вырўльвае, каб уздоўж Мойкі ды праз Фантанку хутчэй на вуліцу колішняга змоўшчыка — дзекабрыста Пестэля — адразу патрапіць, на якой непадалёк кавярня.

Пад'едзе татка, каляску напроці вітрыны паставіць і — нырца ў кавярню! Зойме чаргу ды праз вакно цікуе, ці не працнула дачушка. Але ў чарзе толькі разы два пастаяў. Бо кабета, што каву гатуе, — ладная такая пампушачка, расточку сярэдняга, з усмешкай на твары, — прыкмеціла, куды татка выбягае, калі каляска пагойдвалася пачынае, дык ужо не пыталася — з першага разу запомніла, якую "смалу" татка любіць — з цукрам ці не, ды памацней! — і як толькі бачыла за вітрынай знаёмую постаць і знаёмую каляску, моўчкі стаўляла на прылавак кубачак раскошнай духмянай кавы.

А потым разгаварыліся, і татка зразумеў, чаму яна такая ўсмешлівая і зычлівая: у яе таксама дачушка, адно тыдні на два маладзейшая за Любку. І радзілыны дом той самы, толькі паверкі розныя: Любка на пятым нарадзілася, а пампушчына — на чацвёртым.

Дальбог, не сумна ў Піцеры: нават калі гора якое, ёсць з кім пагаварыць... А калі радасць — то й не пытайся...

Так і ездзіў татка з дачушкай у тую кавярню — падсілкоўваўся. А

Працяг будзе.

СВЕТ МОДЫ

ХУТКА, ВЕЛЬМІ ХУТКА ПРАСКОЧЫЛА ВЯСНА. ВОСЬ УЖО НА ПОУНУЮ МОЦ ЗАЗЫЛА РОССЫПАМ ФАРБАЎ ЛЕТА: БЛАКІТНАЕ НЕБА, БЕЛАСНЕЖНЫЯ АБЛОКІ, ЗЕЛЯНІНА ДРЭЎ І КВЕТКІ, КВЕТКІ, КВЕТКІ... ПРЫЧЫМ НЕ ТОЛЬКІ У САДАХ І НА КЛУМБАХ. ЯНЫ ЛІТАРАЛЬНА БУЯЮЦЬ ТАКСАМА НА СУКЕНКАХ НАШЫХ ЦУДОУНЫХ ЖАНЧЫН. ПРА ТЭНДЭНЦЫІ ЛЕТНЯЙ МОДЫ, ЯКІХ ПРЫТРЫМЛІВАЮЦЦА У ГЭТЫМ СЕЗОНЕ БЕЛАРУСКІЯ ДЫЗАЙНЕРЫ І ІХ КЛІЕНТКІ, РАСКАЗВАЕ ГАЛОУНЫ МАСТАЦКІ КІРАЎНІК ЦЭНТРА МОДЫ Эльвіра ЖВІКАВА.

— Мадэлі вясенне-летняй калекцыі распрацоўваліся намі сумесна са спецыялістамі нямецкай фірмы "Вайт-Кансалт-тынг" і як бы працягваюць тэндэнцыю мінулага сезона.

— *У чым гэта праяўляецца?*

— У павышанай эмацыянальнасці і пачуццёвасці. І тычыцца як расфарбоўкі тканіны, так і стылю адзення.

— *Што ж можна сказаць пра модныя расфарбоўкі?*

— Сёлета ў модзе — неверагодны каларыстычныя катэгорыі, што нагадвае цукеркі-манпасье, калі іх насыпаць у празрыстую пасудзіну і добра страсянуць. Асабліва модныя тканіны карамельных пшчотных адценняў — ад пастэльных да досыць насычаных, а таксама бэжавых, што нагадваюць колер чалавечай скуры — ад светла-ружовага да смуглага загару. Мы рэкамендуем таксама паўпразрыстыя тканіны перламутравых пастэлей, якія як нельга лепш падыходзяць для бізнес-касцюмаў дзелавой жанчыны. З аднаго боку, вельмі мяккая жаночая каляровая гама тканіны, а з другога —

дзелавы касцюм. Нязвыкла! Але ўся мода сёння пабудавана на кантрастах. Шэрыя, чорныя колеры абсалютна выключваюцца з жаночага адзення, бо чалавецтва перажывае эмацыянальны пад'ём: яно удала ўступіла ў новае стагоддзе і тысячагоддзе. Чалавецтва радуецца гэтаму, як дзіця. Адсюль такая змена гамы і мноства таноў. Гэта і бэж, колеры братак, ківі і паралельна з імі колеры пачынення, мяккі вярблужы бэж. І тут жа побач могуць прысутнічаць колеры лёгкай фрэзіі, барбарысу, герані, вельмі насычаная група чырвоных адценняў. З каларыстычнай гамы нельга выключыць і зялёную групу.

Тканіны пераважна з металі-

бёдрах. Яны крышку завужаны да калена і пашыраюцца да нізку, звычайна з досыць шырокімі манжэтамі. Модныя будуць і проста клёшныя штаны, але ўжо з джынсавай тканіны. Надзвычай папулярная набіўка ў гарох — ад дробнай крапіні, кропкі да вялізных гарошын.

— *Ці змянілася мода на даўжыню спадніц?*

— Зараз модныя таксама спадніцы "гадэ", але не класі-

год змяя) або добрай імітацыі гэтых скур. Але не менш актуальнымі будуць і каляровыя сумкі вінных таноў, светла-ліловых, ружовых. Яны быццам закліканы натуральным чынам дапаўняць тую вельмі яркую, насычаную колеравую гаму, якая прысутнічае ў адзенні.

Туфлі на высокіх абцасах з адкрытай пяткаю. Або поўнаско адкрытыя, што трымаюцца раменьчыкамі толькі на пальчыках. Але і аматары камфорту застаюцца задаволенымі: актуальным застаецца абутак са спартыўнымі элементамі.

ГАЛОУНЫ КРЫТЭРЫЙ — ГАРМОНІЯ І ПРЫГАЖОСЦЬ

заванай паверхняй, гэта значыць, з даволі эфектнымі плёначнымі пакрыццямі, калі, з аднаго боку, натуральная аснова — бавоўна, лён, шоўк у сумесі з лёнам, — і ў той жа час зверху накрываецца спецыяльнымі прапіткамі з эфектам лёгкага камячэння. Такая тканіна нагадвае папярэнюю паверхню.

— *Раней нашых турыстаў ў заходнеўрапейскіх краінах называлі па адзенні з сінтэтыкі. Там аддаюць перавагу натуральным тканінам.*

— Вядома ж, сёння перавага і ў нас аддадзена натуральным тканінам — іпну, бавоўне, паплінам, віскозным тканінам, самай тонкай шэрсці, а таксама ўсемагчымым сумесям — шоўку з шэрсцю, шоўку з лёнам. Хаця і сінтэтыку цалкам таксама нельга выключыць. Але зараз гэта зусім новае пакаленне сінтэтычных тканін, якія надзелены якасцю і фактурай натуральных. Яны камфортныя, зручныя ў носцы — добра мыюцца, не камечацца.

— *Якім тканінам — набіўным або гладкім — аддаецца перавага?*

— Безумоўна, тканінам з яркімі набіўнымі малюнкамі. Гэта клетка — ад самай дробнай класічнай на белым фоне да вялізнай шатландскай. З яе мадэльеры прапаноўваюць пашыць штаны, спадніцы ў складку, што вярнуліся да нас з 70-х. Істотна змянілася даўжыня штаноў. Самая модная — 7/8, гэта значыць, штаны павінны адкрываць прыгожую жаночую шычкалатку. Іх можна насіць як з абуткам на плоскай падэшве, так і з высокім абцасам. Таксама будуць актуальныя штаны даўжынёй 3/4. Усе гэтыя штаны носяцца, як правіла, на

ня, а з асіметрычнымі клінамі. Моднай становіцца даўжыня спадніц да сярэдзіны калена і крыху вышэй. Такім чынам, ужо дакладна акрэсліваецца тэндэнцыя да ўкарачэння спадніц.

— *Што ў гардэробе кожная жанчына павінна абавязваць у першую чаргу?*

— Перавага, безумоўна, аддаецца дзелавому касцюму, але зусім не строгаму, стрыманаму, як раней, а шыкоўнаму. Яго носяць з эфектнымі рамантычнымі блузкамі са зборкамі вакол гарлавіны або з каўнярамі-стойкамі, што завязваюцца ў мяккі бант.

— *А сукенкі зусім выключыць?*

— Не, канешне. Яны складаюць у гэтым сезоне даволі вялікую канкурэнцыю касцюму. З аднаго боку, сукенкі маюць спартыўны стыль. Як быццам мы ўзялі мужчынскую кашулю і падоўжылі яе. Другі накірунак сукенак — вельмі рамантычны, пачуццёвы, з валанамі. Прылеглыя сілуэты, вельмі вузкія ліфы. Па-ранейшаму ў гардэробе застаюцца сукенкі з серыі "бялізнавых", гэта значыць, на тонкіх шлейках з натуральных лёгкіх шэфонавых і шаўковых тканін. З пышнымі драпіроўкамі па ліфу, што адкрываюць спіну, грудзі, рукі. Ва ўмовах нашага ўмеранага клімату яны дапаўняюцца лёгкім кароткім жакетам з ільняной тканіны або віскозы з рукавом даўжынёй 3/4.

— *І хаця б коратка пра аксесуары. Бо якая ж мода без іх?*

— Сумкі прамавугольных форм з ярка выяўленым дэкорам. Бэжавага колеру або пясочнага, вырабленыя са скуры розных рэптылій (як напамін пра тое, што 2001 год —

— *Такім чынам, каб сёння выглядаць стыльна, трэба быць досыць смелым: празрыстыя тканіны, прыталены сілуэт, пацёртая джынсавая куртка...*

— Так, але нават самым вялікім модніцам не трэба ўсё ж грэбаваць вядомымі правіламі: віртуозна балансаваць паміж тым, што прапаноўваюць дызайнеры, і тым, што падказвае ваша асабістае адчуванне гармоніі і прыгажосці. Жадаю, каб кожная жанчына знайшла свой, непаўторны стыль.

Гутарку вяла
Таццяна ХРАПІНА.

НА ЗДЫМКАХ: мадэлі жаночага адзення з вясенне-летняй калекцыі дызайнераў Беларускага цэнтра моды Эльвіры Жвікавай, Таццяны Карымавай, Вольгі Ламака.

3 НОВЫХ ВЕРШАЎ

Станіслаў ВАЛОДЗЬКА

ЛЯ СІНЯЙ БУХТЫ

Памяці М. Багдановіча

Я тут стаю, нібы ля дошкі
вучань,
Са мною побач тут —
мая віна,
Дзе паміраў ты, слаўны наш
Максіме,
Ты беларускі Праметэю
наш,
Не да скалы, да ложка
прыкаваны.

Я ведаю, што будзе з года
ў год
Вучыць людзей любові
да Радзімы
Твой чалавечны, велічны
агонь.

Не так, як у музей,
заходзіць будуць,
А ў храм нібы — у Паэзію
тваю.

Таму, як вучань, зараз
каля дошкі
Табе мямарыяльнай я стаю,
Таму табе і камянюся

ў пояс,
Што з вобразам радзімы
васілька;

І брызнуўшымі іскрамі
з халодных
Каменняў, што ты вершам
высыкаў,

Здаюцца зоркі ў небе;
І ля сіняй
Самотнай бухты

на Венеру я
Гляджу ў надзеі: можа,
ты, Максіме,
Глядзіш таксама на яе
здалля...

ЧАРНУХА

Гадоў прайшоў вялікі
статак,

Ды год рыкне той,
І душа
Замрэ:
Уваходзіць мама ў хату:
— Чарнуха з пашы
не прыйшла!

Глухою восенню дзіце
Скаціна, ў поле, ў лес
бязьжыць.

Мы больш яшчэ асірацеём,
Калі дзе воўк...
Як будзем жыць.

Ды я кажу:
— Пакуль не трэба
Нам плакаць.
І выходжу ў ноч,
І натыкаюся на дрэвы...
Хоць не параніць бы
мне воч.

Каб ноч была хоць трохи
зорнай,
Мо, засвяціўся б лоб ці бок,
Каб не была карова чорнай,
Калі б яна была рабой.

Змахнуўшы слёзы, стаў
я клікаць,
Гукаць: "Чарну-уха!" колькі
раз,
Пакуль, да радасці вялікай,
Пачуў рыканне ў адказ...

Гадоў які йшчэ пройдзе
статак,

Ды год рыкне той,
І душа
Замрэ:
— Уваходзіць мама ў хату:
Чарнуха з пашы
не прыйшла!..

«Голас Радзімы»

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЭНАК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма".

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЭНАК.
Адказны сакратар
Таццяна КУВАРЫНА.
Рэдактар аддзела —
член рэдкалегіі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела
Алена СПАСЮК.

Аглядальнік
Віктар МАЦЮШЭНКА.

Спецыяльныя карэспандэнты

Яўген КАЗЮЛЯ,

Алесь МЯСНІКОЎ.

Нэлі ПРЫВАЛАВА.

Рэдактар-перакладчык

Святлана КАРПУЧОК.

Стыльрэдактар

Ірына КАЗЛОВА.

Тэхнічны рэдактар

Данута РАКАВЕЦ.

Наш адрас: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.

Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.

Адрас у INTERNET: <http://www.voiceland.unibel.by>. E-mail: voiceland@tut.by

Пазімыя рэдакцыі і аўтару, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голас Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81.

Падлісны індэкс у Беларусі 63854.

Тыраж 2 021 экз.

Зак. 1537.

Падпісана да друку 18.6.2001 г. у 12.00.

Газета набрана, зьярстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку». (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).